

# Jaarbericht 2004



**Wetenschappelijk Onderzoek-  
en Documentatiecentrum**



# Inhoud

Ten geleide		5
<b>1</b>	<b>Onderzoek</b>	<b>9</b>
1.1	Wetgeving	10
1.2	Regelgevingsmonitor	10
1.3	Rechtspleging	13
1.4	Juridische beroepen	15
1.5	Rechtshandhaving in verandering	16
1.6	Jihad	16
1.7	Evaluatie Wet Bijzondere Opsporingsbevoegdheden (Wet BOB)	19
1.8	Opsporing en technologische ontwikkelingen	19
1.9	Monitor georganiseerde criminaliteit	21
1.10	Modernisering Sanctietoepassing	22
1.11	De wetenschappelijke kant van MST	22
1.12	Terugdringen Recidive en Aanpak van Veelplegers: een alternatief voor straffen	25
1.13	De WODC-recidivemonitor: een spin in het web	25
1.14	De verdere ontwikkeling van de recidivemonitor	27
1.15	Integratiebeleid en integratiekaart	28
1.16	Asielbeleid	30
1.17	Extern onderzoek: onderzoeksarchitect, kennismakelaar en vertaler	31
1.18	Procesmatige kwaliteit	32
1.19	Inhoudelijke onderzoekskwaliteit	32
<b>2</b>	<b>Kennisverspreiding en advisering</b>	<b>35</b>
2.1	Justitiële verkenningen (JV)	37
2.2	Kennisnet en onderzoeksdatabase	38
2.3	Informatiedesk	39
2.4	Studiedagen, lunchlezingen en expert meetings	39
2.5	WODC-lezing	40
2.6	Statistische informatie: Kennis in cijfers	41
2.7	WODC op internet	42
2.8	International Victimology Website (IVW)	43
<b>3</b>	<b>Raad van Advies</b>	<b>45</b>
3.1	Samenstelling	46
3.2	Werkwijze	46
3.3	Behandelde onderwerpen	46
<b>4</b>	<b>Interne bedrijfsvoering</b>	<b>47</b>
4.1	Strategie	48
4.2	Personeel	48
4.3	Huisvesting	48

4.4	Managementinformatie	49
4.5	Ziekteverzuim	49
4.6	Opleidingsprogramma	49
<b>Bijlage A</b>	<b>Publicaties verschenen in 2004</b>	<b>51</b>
<b>Bijlage B</b>	<b>Wetenschappelijke artikelen en bijdragen van medewerkers</b>	<b>60</b>
<b>Bijlage C</b>	<b>Overige publicaties</b>	<b>68</b>
<b>Bijlage D</b>	<b>Nevenactiviteiten en externe optredens</b>	<b>70</b>
<b>Bijlage E</b>	<b>Medewerkers (per 1-3-2005)</b>	<b>85</b>
<b>Bijlage F</b>	<b>Organisatie</b>	<b>88</b>
<b>Colofon</b>		<b>91</b>

## Ten geleide

*Productie en verspreiding* van wetenschappelijke kennis over onderbouwing en effecten van beleid en over relevante maatschappelijke processen op het brede terrein van Justitie en Vreemdelingenzaken en Integratie (V & I), zijn kerntaken van het WODC. Gedurende het verslagjaar is de aandacht voor de rol van *kennis voor (en van) beleid* hoger op de bestuurlijke en politieke agenda komen te staan, dit ten gevolge van activiteiten die *De Andere Overheid*, de *Commissie Wijffels* en *het Innovatie-platform* ondernemen. In vergelijking met andere beleidsterreinen, zoals de 'harde infrastructuur' en de sociaal-culturele sector, is op Justitie- en V & I-terrein, buiten het WODC, het aantal kenniscentra van enige omvang en betekenis, overigens gering. Ook ontbreekt het aan een planbureau, zij het dat het WODC, gezien het evaluatieonderzoek, de trend- en syntheses studies én de prognoses, wel op dit werkterrein actief is.

Tegen die achtergrond is het interessant om te zien dat er een uitbreiding van de kennisfunctie op Justitieterrein in aantocht is. Daarbij is te denken aan de afdeling Kennis en Analyse van de Nationaal Coördinator Terrorisme Bestrijding en aan het HIIL (the Hague Institute for the Internationalisation of the Law). In dit kader is eveneens van belang dat het WODC de coördinatie van onderzoeklijnen *binnen het departement en met ketenpartners* verder heeft verstevigd. Tijdens het verslagjaar is daarmee rondom evaluatieonderzoek en minderheden- en integratieonderzoek goede voortgang geboekt. 2005 zal verdere ontwikkelingen te zien geven.

De productie van wetenschappelijke kennis over 2004 kende een aantal mijlpalen. Het onderzoek naar de wijze waarop Nederlanders hun *geschillen* beslechten was een voorbeeld daarvan (mei 2004), maar ook de met het CBS tot stand gebrachte *Integratiekaart* (oktober 2004). Door samen met het CBS databestanden te koppelen kunnen, zowel voor traditionele herkomstlanden als voor vele andere, longitudinaal en cross-sectioneel, ontwikkelingen in kaart worden gebracht rondom integratie op verschillende gebieden. Een ander voorbeeld betrof de trendrapportage inzake het *notariaat*, die eind 2004 verscheen. De komende tijd verschijnen vergelijkbare trendrapportages over advocaten en deurwaarders. Ook verschenen verschillende *recidiveonderzoekingen* waarbij gebruik is gemaakt van de in de afgelopen jaren ontwikkelde *Recidivemonitor*.

Het gaat bij deze kennisproducten eigenlijk steeds om 'karteringen' van voor Justitie en V & I relevante ontwikkelingen in de samenleving, *niet primair* gebaseerd op attitudes of percepties, maar doorgaans *op (uitkomsten van) gedrag*. Dergelijke karteringen laten niet alleen zien waar problemen zich voordoen, maar ook waar de samenleving stabiliteit vertoont, integratie en sociale cohesie bevordert en mensen problemen zélf effectief aanpakken. Kenmerk ervan is voorts dat zij doorgaans alleen tot stand kunnen komen als verschillende datasets (van verschillende aard en makelij) op een theoretisch zinvolle manier aan elkaar gekoppeld worden.

Het Amerikaanse *9/11 Commission Report* heeft laten zien dat *'the biggest impediment to all-sources analysis is the human resistance to sharing information'* (p. 416). Samenwerking tussen onderzoeksinstituten is voor het WODC dan ook wezenlijk. In het verslagjaar zijn allianties aangegaan of verstevigd met verschillende universitaire consortia zoals Trails (betreffende ontwikkelingen op het terrein van de jeugd), het NIDI, het CBS en het SCP (rondom integratie en vreemdelingen), maar ook met het NSCR en de VU/EUR waar het criminologisch onderzoek betreft. Innovatief zijn de werkzaamheden die er mede toe geleid hebben dat het HIIL (The Hague Institute for the Internationalisation of the Law) is opgericht. Dit is een juridisch en gammawetenschappelijk onderzoeksprogramma gefinancierd uit NWO- en OCW-gelden, dat gericht is op internationalisering van het recht, de maatschappelijke condities daarvoor en de (maatschappelijke) gevolgen ervan.

Dit beeld van de kennisproductie moet ik aanvullen met een ruim aantal evaluatieonderzoeken die door of namens het WODC zijn verricht. Daarbij overheersen nog steeds procesevaluaties. Zonder meer belangrijk, maar wezenlijker zijn daadwerkelijke effectonderzoeken. De trend naar meer experimenteel evaluatieonderzoek, waarbij aandacht besteed wordt aan de vraag hoe sterk de assumpties van beleidsmakers en uitvoerders óver de vermoedelijke effecten van 'hun' interventies staan, is internationaal. Mede daarom verscheen op de valreep van 2004 een beknopte handleiding over hóe dergelijk onderzoek te verrichten. Evaluatieonderzoek voorziet duidelijk in een behoefte bij onze opdrachtgevers. We zullen daar in de toekomst dan ook in blijven voorzien.

*Verspreiding van kennis en advisering* zijn de tweede en derde hoofdtak. De transfermechanismen zijn een kleine tien WODC-lunchlezingen, de jaarlijkse WODC-lezing over hoe veel 'licht de rechtstaat kan verdragen', seminars en symposia. Daarnaast ook (peer reviewed) publicaties, interviews afgegeven door WODC'ers en op maat gemaakte syntheses van kennis uit eerder (door anderen) verricht (buitenlands) onderzoek. Het in het verslagjaar verschenen *Memorandum over de Modernisering Sanctietoepassing* is hiervan een mooi voorbeeld. Dit is een synthese van tientallen (experimentele) evaluatieonderzoeken naar de werking van sanctiemodaliteiten, primaire analyse op recidivegegevens en empirisch onderbouwde advisering waar het doelmatigheidsbevordering betrof. Ook de Prognosemodellen Veiligheidsketen kunnen hiertoe gerekend worden.

Tot slot: de kwaliteit van onderzoeken, beheer en bestuur is voor onderzoekscentra cruciaal. Wie wil samenwerken met hoogwaardige anderen, moet zelf ook aan hoge eisen voldoen. Voor beleidsonderzoek gaat het om ten minste drie eisen. Het moet methodologisch/wetenschappelijk 'aan de maat' zijn, het moet goed scoren op de eis van 'implementaire validiteit'

(wie heeft er wat aan, wie doet er wat mee) én op de eis van 'strategische validiteit'. Bij dit laatste gaat het om de vraag hoe onderzoek aansluit bij trends én innovaties in het gammawetenschappelijk onderzoek én tegelijkertijd betekenis kan hebben voor het strategisch denken op Justitie- en V & I-terrein. De laatste kwaliteitsaudit WODC vond al weer zo'n vier jaar geleden plaats. Dit is reden geweest om voor 2004 een beperkte zelfevaluatie te laten opstellen en in 2005 'te gaan voor' een *nieuwe kwaliteitsaudit/visietatie*. Daarbij zal ook gekeken worden naar 'benutting en impact' van ons onderzoek, tijdigheid en relevantie, kortom naar zaken die in lijn liggen met deze drie criteria. Spannend, maar ongetwijfeld ook leerzaam.



Prof. dr. Frans L. Leeuw  
Directeur WODC







# 1 Onderzoek

- 1.1 Wetgeving
- 1.2 Regelgevingsmonitor
- 1.3 Rechtspleging
- 1.4 Juridische beroepen
- 1.5 Rechtshandhaving in verandering
- 1.6 Jihad
- 1.7 Evaluatie Wet Bijzondere Opsporingsbevoegdheden (Wet BOB)
- 1.8 Opsporing en technologische ontwikkelingen
- 1.9 Monitor georganiseerde criminaliteit
- 1.10 Modernisering Sanctietoepassing
- 1.11 De wetenschappelijke kant van MST
- 1.12 Terugdringen Recidive en Aanpak van Veelplegers: een alternatief voor straffen
- 1.13 De WODC-recidivemonitor: een spin in het web
- 1.14 De verdere ontwikkeling van de recidivemonitor
- 1.15 Integratiebeleid en integratiekaart
- 1.16 Asielbeleid
- 1.17 Extern onderzoek: onderzoeksarchitect, kennismakelaar en vertaler
- 1.18 Procesmatige kwaliteit
- 1.19 Inhoudelijke onderzoekskwaliteit

De grootste productgroep van het WODC, zowel qua aantal medewerkers als besteed budget, is Onderzoek. Dit verslagjaar heeft het WODC 77 onderzoeksrapporten geproduceerd, waren 62 medewerkers betrokken bij het uitvoeren en uitbesteden van onderzoek en bedroegen de totale programma-uitgaven ervoor zo'n 5,8 miljoen euro.

Ongeveer een kwart van het onderzoek wordt door eigen onderzoekers verzorgd. De resterende driekwart wordt aan externe partijen uitbesteed, ongeveer gelijk verdeeld tussen universitaire onderzoeksgroepen en -instellingen enerzijds en particuliere onderzoeksbureaus anderzijds.

In het onderstaande geven we u een indruk van het onderzoek dat het WODC doet voor het brede beleidsveld dat het ministerie van Justitie en zijn ketenpartners bestrijkt. We doen dit aan de hand van een selectie van dit jaar verschenen onderzoeksrapporten. Een volledig overzicht van de door het WODC in 2004 uitgebrachte onderzoeksrapporten treft u in de bijlage A.

### 1.1 Wetgeving

Onderzoek op het terrein van wetgeving richt zich enerzijds op individuele wetten op het gebied van strafrecht, privaatrecht en staats- en bestuursrecht en anderzijds op regelgroei en regeldruk.

Al langere tijd wordt geklaagd over onwenselijke regelgroei en daarmee gepaard gaande regeldruk. Het beleid is er daarom op gericht kritisch en terughoudend te zijn met wat er wordt geregeld. De nota *Bruikbare Rechtsorde* die minister Donner in het verslagjaar uitbracht, geeft een eerste analyse van de oorzaken van regelgroei en regeldruk en kondigt een programma aan dat de bruikbaarheid van de rechtsorde verder moet verbeteren. In dit kader bestaat behoefte aan onderzoek waarin het concept van de bruikbare rechtsorde wordt uitgebouwd en geanalyseerd. Het WODC heeft in 2004 een literatuurstudie op dit terrein verricht die begin 2005 wordt gepubliceerd. In 2005 zal in dit kader een onderzoek worden gestart naar het verband tussen open normen en regeldruk.

### 1.2 Regelgevingsmonitor

Een belangrijk aspect van regelgroei en regeldruk is – uiteraard – de omvang van het aantal geldende regels. Hoewel regelgroei en regeldruk niet alleen worden bepaald door het aantal geldende regels, is inzicht in de ontwikkeling van de aantallen en soorten regels wel een belangrijke basis voor beleid. Eind 2004 is over de ontwikkeling van het aantal (nationale) regels onderzoek afgerond. Met het oog op de ontwikkeling in het aantal regelingen in Nederland zal het WODC in samenwerking met het ministerie van

**Buitenlandse Zaken een permanente Regelgevingsmonitor inrichten. Daarbij zal ook worden gezien wat de mogelijkheden zijn om (de invloed van) de EU-regelgeving een plaats daarin te geven. Daartoe heeft onlangs een expert meeting plaatsgevonden.**

### Over hoeveel regels praten we eigenlijk?

Nederland gaat volgens velen gebukt onder de druk van een enorme hoeveelheid regels. Om het aantal regels terug te brengen hebben achtereenvolgende kabinetten dereguleringsactiviteiten ondernomen.

Maar over hoeveel regels praten we eigenlijk? Groeit het aantal regels door de tijd? Op verzoek van de Eerste Kamer heeft het WODC uit laten zoeken hoeveel regels Nederland kent en hoe de productie eruit ziet. Deze inventarisatie is verricht door de Rijksuniversiteit Groningen en neergelegd in het rapport: *Alle regels tellen – De ontwikkeling van het aantal wetten, AMvB's en ministeriële regelingen in Nederland* (reeks Onderzoek en Beleid, nr. 225).

In het jaar 2004 was het totale aantal regelingen ruim 12.000. Uitgesplitst naar soorten regelingen ging het om 1.800 wetten, 2.675 AMvB's en 7.817 ministeriële regelingen. Het totale aantal nieuwe regelingen (wetten, algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen), dat nieuw wordt geproduceerd is vrij constant. Jaarlijks komen er gemiddeld 90 nieuwe wetten bij, 133 nieuwe AMvB's en 532 nieuwe ministeriële regelingen. Wel blijven ze langer geldig, waardoor het totale aantal regelingen over de laatste jaren iets toeneemt. De gemiddelde wijzigingsfrequentie verschilt nogal. Wetten worden gemiddeld een maal per vijf jaar gewijzigd en AMvB's gemiddeld een maal per veertien jaar. Deze lagere gemiddelde wijzigingsfrequentie wordt vooral veroorzaakt doordat lagere regelgeving vaker integraal wordt vervangen. Dit komt ook tot uitdrukking in de vervalsnelheid: AMvB's gaan ongeveer 13 jaar mee voordat ze worden vervangen en wetten ongeveer 25 jaar. Hoeveel van de nationale regels zijn terug te voeren op Europese regelgeving? Er wordt wel gesteld dat minstens 70 tot 80% van de Nederlandse regelgeving uit Brussel afkomstig is. Dat lijkt overdreven. Hoewel het niet goed mogelijk is gebleken om de doorwerking van Europese regelgeving vast te stellen, schatten deze onderzoekers dat ruwweg 7% van de productie van wetten dient ter implementatie van Europese richtlijnen en dat dit percentage bij overige regelgeving ongeveer 15 is.



*Regeldruk* bestaat echter niet alleen uit de hoeveelheid regels als zodanig, maar heeft betrekking op de mate waarin de hoeveelheid regelgeving door de gereuleerde als belemmerend wordt ervaren. Naast de omvang van het aantal regels kunnen ook kenmerken van de regels, zoals de mate van gedetailleerdheid, aanleiding zijn voor een regeldruk die burgers en bedrijven te veel belemmert. Er is nog weinig kennis voorhanden over de vraag onder welke condities sprake kan zijn van een toe- of afname van de ervaren druk van regels. Om in deze lacune te voorzien zal het WODC begin 2005 een onderzoek op dit terrein beginnen.

Onderzoek op het terrein van de wetgeving richt zich daarnaast op individuele wetten op het gebied van straf-, privaats- en staats- en bestuursrecht. De redenen om dergelijk onderzoek te verrichten zijn divers. Soms moet er nieuw beleid worden ontwikkeld of is aan het licht gekomen dat het functioneren van een wet in de praktijk niet goed verloopt of effectief is. Andere redenen zijn dat de minister in de Tweede Kamer toezegt een onderzoek te laten verrichten, dat een wet zelf een bepaling bevat die vereist dat de wet binnen een bepaalde termijn moet worden geëvalueerd, dan wel dat evaluatieonderzoek dient plaats te vinden als gevolg van de regeling *Van Beleidsbegroting tot Beleidsverantwoording*, kortweg VBTB.



### 'Trendrapportage notariaat van groot nut'

Interview met mr. A. Hammerstein, President Gerechtshof Arnhem, Voorzitter Commissie Evaluatie Wet op het notarisambt

'Met het WODC heb ik een langdurige band. Ik ben als rechter al jarenlang een belangstellend lezer van rapporten en andere publicaties van het WODC. Deze publicaties hebben bijna steeds enig verband met het werk dat ik doe, zij het dat het ook vaak om strafrechtelijke of aanverwante onderwerpen gaat en ik mij al lang niet meer op dat terrein beweeg. Het heeft mij groot genoegen gedaan dat ik indertijd als voorzitter van de begeleidingscommissie een bescheiden bijdrage heb mogen leveren aan een rapport over de snelheid van de civiele procedure (Een kwestie van tijd, nr. 171, 1998). Dat rapport heeft de aanzet gegeven tot verder onderzoek en beleid op dit gebied. In de afgelopen maanden heb ik opnieuw met het WODC te maken gekregen, omdat de commissie (waarvan ik voorzitter ben) die de Wet op het notarisambt moet evalueren, behoefte heeft aan onderzoek. De trendrapportage notariaat van het WODC heeft mijn commissie veel belangrijk materiaal verschaft dat voor de verdere beraadslaging van groot nut is.'

## 1.3 Rechtspleging

De laatste jaren staat het Justitiebeleid in het teken van het verminderen van de druk op de rechtspraak, de dejuridisering van geschillen, een meer pluriforme toegang tot het recht waarbij partijen in de eerste plaats zelf de verantwoordelijkheid dragen voor de oplossing van geschillen en een kwalitatief goede en effectieve wijze van afdoen van geschillen. Het onderzoek op het terrein van de rechtspleging richt zich op het stelsel van geschilbeslechting in zijn geheel. Dat wil zeggen, zowel op de gerechtelijke als buitengerechtelijke geschilbeslechting. In het onderzoek komt zowel het perspectief van de gebruiker als dat van de overheid aan de orde. Ten slotte wordt er naar gestreefd niet alleen eenmalige onderzoeken te verrichten, maar te voorzien in periodieke informatieverschaffing.

Om vanuit de positie van de gebruiker van het recht een beeld te krijgen van gerechtelijke en buitengerechtelijke geschilbeslechtingstrajecten is in het in 2004 verschenen onderzoek *Geschilbeslechtingsdelta 2003* in kaart gebracht op welke manier individuele burgers met hun geschillen omgaan. In 2005 starten we een onderzoek naar de wijze van geschilbeslechting door rechtspersonen. Ook zullen wij meer in het bijzonder aandacht besteden aan de wijze waarop allochtone burgers hun geschillen beslechten.

Mede op basis van de WODC-evaluatie van de zogeheten mediation-experimenten is besloten bij alle rechtbanken en de op te richten juridische loketten een doorverwijsvoorziening in te richten. Teneinde de ontwikkelingen op dit terrein te kunnen volgen, is met hulp van het WODC een *Monitor Mediation* ontworpen. Ook op het terrein van de gefinancierde rechtsbijstand komt nu periodiek informatie beschikbaar. De Raden voor Rechtsbijstand brengen daartoe periodiek een *Monitor Gefinancierde Rechtsbijstand* uit.

Vanuit het perspectief van de overheid gaat het erom dat het gerechtelijke stelsel efficiënt, effectief en naar tevredenheid functioneert. Het stelsel is in 2002 met de inwerkingtreding van de Wet Raad voor de Rechtspraak en de Wet Organisatie en Bestuur Gerechten ingrijpend veranderd. Vanaf 2005 start een grootschalig evaluatieonderzoek naar de effecten van deze wetten en de werking van het stelsel.

Het beleid inzake de rechtspleging is onder meer gericht op vergroting van de slagvaardigheid van de rechtspraak. Een deel van het onderzoek op dit terrein richt zich dan ook op de werking en/of de eventuele noodzaak van dergelijke beleidsmaatregelen. In 2004 is in dit kader onderzoek verricht naar non-judiciële taken van de rechter en naar de spreiding van de rechtspraak. Begin 2005 zal een onderzoek naar gevolgen voor de werkbelasting van de (bestuurs)rechtspraak van de introductie van bestuurlijke boeten worden gepubliceerd. Voor 2005 staat de filterwerking van geschilprocedures en een (rechts)vergelijkende onderzoek naar griffierechtenstelsels op het programma.

### Internationaal vergelijkend onderzoek rechtspleging

In opdracht van de European Commission for the Efficiency of Justice heeft het WODC geadviseerd bij de opzet van een internationaal vergelijkend onderzoek naar de – vooral civiele – rechtspleging in de lidstaten van de Raad van Europa. Vervolgens heeft het WODC opdracht gekregen de analyse en rapportage van dit onderzoek uit te voeren. Daarbij is samengewerkt met professor Hazel Genn (UK). Het onderzoeksrapport bevat kerngegevens over de inrichting en de prestaties van de rechtspleging (rechtbanken, Openbaar Ministerie (OM), advocatuur) in 40 landen. Er is onder meer informatie verzameld over budgetten, (personele) omvang en spreiding van de verschillende voorzieningen op het terrein van de rechtspleging. Ook zijn gegevens verzameld over doorlooptijden, hoger beroep en disciplinaire procedures en sancties, opgelegd aan rechters.

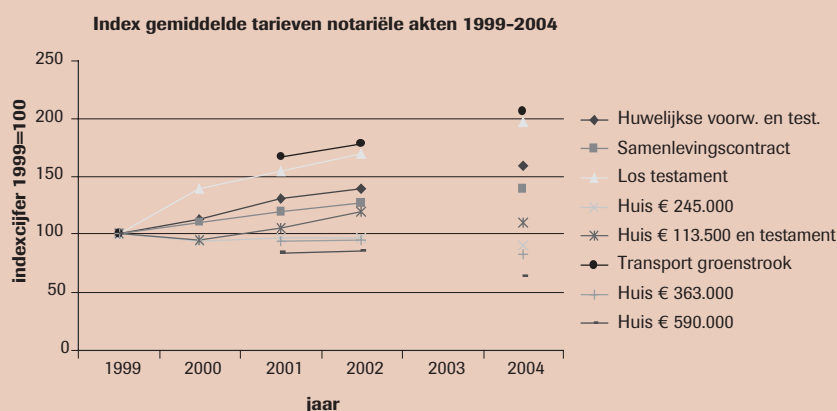
Vrijwel alle landen binnen het gebied IJsland – Portugal – Turkije – Rusland hebben aan het onderzoek meegewerkt. Het is de eerste keer dat op deze schaal een internationale, vergelijkende studie is verricht. Het onderzoeksrapport zal in het voorjaar van 2005 door de Raad van Europa worden gepubliceerd. Rapport en dataset zijn te downloaden van [www.coe.int/cepej](http://www.coe.int/cepej).

## 1.4 Juridische beroepen

De juridische vrije beroepen (advocatuur, notariaat, gerechtsdeurwaarders) nemen in verschillende opzichten een bijzondere positie in de Nederlandse samenleving in. Ten eerste vertegenwoordigen ze een aanzienlijk economisch belang. Ten tweede raken zij direct de sociale structuur van de samenleving omdat ze vertrouwensgoederen leveren. Dit maakt een maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef en kwaliteitscontrole op de producten noodzakelijk. Ten derde nemen de vrije beroepen een min of meer beschermde positie in de samenleving in. Binnen de beroepsgroepen zijn verschillende veranderingen gaande zoals schaalvergroting, internationalisering, marktwerking en specialisatie. Daarnaast zijn onder andere ook economische ontwikkelingen van invloed op het functioneren van de vrije beroepen.

De minister van Justitie moet de toegankelijkheid, continuïteit en kwaliteit van de diensten van deze beroepsgroepen waarborgen. Daarom is het van belang periodiek een aantal basisgegevens in kaart te brengen. Daartoe stelt het WODC trendrapportages op over de ontwikkelingen die zich in de afzonderlijke beroepen voordoen op het gebied van de toegankelijkheid (tarieven, vraag, aanbod), de continuïteit (bedrijfseconomisch en aanbod dienstverlening), de kwaliteit en de integriteit. In 2004 is een eerste trendrapportage over het notariaat verschenen, in 2005 staat de trendrapportage over gerechtsdeurwaarders op de agenda.

Daarnaast staat onderzoek naar de advocatuur en het functioneren van de zogeheten derdenrekeningen op het programma.



## Trendrapportage notariaat

Voor het notariaat wordt tweejaarlijks een *trendrapportage* opgesteld over de ontwikkelingen die zich voordoen op het gebied van de toegankelijkheid (tarieven, vraag, aanbod), continuïteit (bedrijfseconomisch en toekomstig aanbod dienstverlening) en kwaliteit en integriteit (onder andere toezicht, klacht- en tuchtrecht, kwaliteitsborging, beroepsethiek) van de notariële dienstverlening.

In de figuur op pagina 15 staat de ontwikkeling van de gemiddelde tarieven die gevraagd worden voor een aantal veelvoorkomende akten in de onroerendgoed- en familiepraktijk. Sinds de nieuwe Wet op het notarisambt in 1999 zijn de tarieven (geleidelijk) vrijgelaten. In het oude tariefstelsel was het tarief voor een onroerendgoedakte gerelateerd aan de prijs van het onroerend goed en niet direct gebaseerd op de daadwerkelijk gemaakte kosten. Dit had tot gevolg dat de prijzen van deze akten omhoog gingen door de fors gestegen huizenprijzen, zonder dat de kosten in gelijke mate stegen. De prijzen in de familiepraktijk werden daarentegen laag gehouden en voor een gedeelte gecompenseerd door de hogere tarieven in de onroerendgoedpraktijk (*kruissubsidiëring*). De verwachting was dat door het loslaten van de tarieven de prijzen in de familiepraktijk zouden stijgen en in de onroerendgoedpraktijk zouden dalen. In de figuur is te zien dat dit inderdaad is gebeurd. De tarieven voor akten die betrekking hebben op de familiepraktijk (huwelijksvoorwaarden, samenlevingscontract, testament) zijn in de afgelopen jaren duidelijk gestegen. Het gemiddelde tarief voor een los testament is in 2004 bijvoorbeeld verdubbeld ten opzichte van 1999. Een alleenstaande zonder kinderen die een los testament voor een erfgenaam wil opmaken is daar in 2004 gemiddeld € 286 voor kwijt, terwijl dezelfde acte in 1999 ongeveer de helft kostte. Voor het opstellen van een samenlevingscontract betaalt men in 2004 gemiddeld € 388. In 1999 was men hiervoor ongeveer € 279 kwijt. Een omgekeerde tendens is te zien bij de tarieven in de onroerendgoedpraktijk. Met name voor de duurere woningen zijn de gemiddelde tarieven lager geworden.

### 1.5 Rechtshandhaving in verandering

Terrorisme en technologische ontwikkelingen laten het terrein van de rechtshandhaving niet onberoerd. Tien jaar na de IRT-affaire en de commissie-Van Traa hebben vragen over 'wat mag en niet mag' in de opsporing een nieuwe dimensie gekregen door de strijd tegen het (internationale) terrorisme. Wat betekenen deze ontwikkelingen voor de opsporing, de transparantie van het strafproces, en voor de verhouding tussen opsporingsbelangen, de privacy van burgers en de bescherming van de belangen van verdachten? Ook bij dergelijke normatieve discussies kan empirisch onderzoek een belangrijke rol spelen.

### 1.6 Jihad

Eind 2004 werd een *Literatuurstudie naar de facilitering van de gewelddadige jihad* afgerond. Daarin wordt systematisch ingegaan op de vraag hoe terroristen gebruikmaken van mogelijkheden in hun directe sociale omgeving. Welke



rol speelt deze omgeving bij rekrutering, toegang en verblijf, communicatie en financiering? En wat betekent dit voor de opsporing en preventie van terroristische activiteiten? Daarnaast is in 2004 aan een onderzoek gewerkt naar het fenomeen *ondergronds bankieren*: het buiten het officiële financiële circuit om overmaken van geld of andere waardedragers naar het buitenland (Passas, ter perse). Deze informele systemen worden door migranten veelvuldig gebruikt om legaal verdiend geld over te maken naar familie in het land van herkomst. Maar nu er internationaal allerlei maatregelen zijn genomen om het formele financiële systeem minder mogelijkheden te laten bieden voor witwassen en terrorismefinanciering, is het de vraag of en hoe deze informele financiële systemen zullen worden misbruikt door criminele en terroristische groepen.



#### Evaluatie Wet BOB

Interview met mr. M.E.F.H. (Marc) van Erve (Hoofdofficier Landelijk Parket, waaronder ook de Nationale Recherche valt)

Eind 2004 verscheen in de WODC-reeks Onderzoek en Beleid de eindevaluatie van de Wet bijzondere opsporingsbevoegdheden. Marc van Erve is hoofdofficier van het Landelijk Parket en voorzitter van de Centrale Toetsingscommissie en heeft vanuit die functies regelmatig met deze wetgeving te maken. We spreken met hem over deze evaluatie en het WODC.

'Het is uitermate belangrijk dat het WODC deze ontwikkelingen beschrijft en tegen het licht houdt. Uit eigen ervaring binnen het Openbaar Ministerie en op basis van de evaluatie zie je dat *im Grossen und Ganzen* met de wetgeving te werken valt. De evaluatie draagt echter ook materiaal aan voor ontwikkelingen waarover je in overleg met elkaar moet bezien of dat om aanpassingen vraagt. Bijvoorbeeld waar het gaat om het verbod op de criminele burgerinfiltrant, of de regeling van burgerinformanten waarvan de evaluatie laat zien dat die in de praktijk niet wordt toegepast, kennelijk omdat in de praktijk die behoefte er niet is of omdat de regeling te ingewikkeld is. Op het gebied van internationale samenwerking denk ik dat met Nederland wel te werken is zolang de verschillen in wetgeving, die er altijd zijn, maar goed worden uitgelegd. Met het WODC hebben we al een jarenlange relatie en het is een betrouwbaar instituut waar goede rapporten vandaan komen. Daarom is het goed dat het WODC zich regelmatig met voor het Openbaar Ministerie belangrijke onderwerpen bezig houdt en daar goed in thuis is.'

### Enkele resultaten van de evaluatie Wet BOB

De wetgeving is geïnspireerd door het onderzoek van de Commissie-Van Traa naar misstanden in de opsporing, waaruit bleek dat het aan controle, transparantie en openbaarheid bij de opsporing had ontbroken. De Wet BOB moest op deze terreinen verbetering brengen. De opsporingsbevoegdheden zijn nu gekoppeld aan een (schriftelijk) bevel van de Officier van Justitie terwijl voor ingrijpende methoden als infiltratie toestemming van het College van Procureurs-Generaal noodzakelijk is. Daarnaast moet van de resultaten schriftelijk verslag worden gedaan zodat de rechter en de verdediging goed inzicht kunnen krijgen in het opsporingsonderzoek.

Uit de evaluatie blijkt dat de controle op de inzet van bevoegdheden door het Openbaar Ministerie vruchten afwerpt. Door het vertrouwen in deze toetsing en door de toegenomen transparantie in het dossier oefent de rechter voornamelijk een passieve controle uit. De uitgebreide verslaglegging in het aparte *BOB-dossier* brengt een duidelijk verzwaarde administratieve belasting voor de politie mee. De omvang van het *BOB-dossier* leidt er soms wel toe dat dit niet diepgaand door de rechter wordt ingezien en dat de advocatuur niet tijdig over het gehele dossier kan beschikken.

Hoewel versterkte controle en toetsing centraal staat in de Wet BOB, moest opsporing wel zo goed mogelijk en effectief blijven. De wet biedt een breed scala aan opsporingsbevoegdheden waarbij deze bevoegdheden nu preciezer, en anders dan voorheen, wettelijk geregeld zijn. De wet heeft ook een nieuwe bevoegdheid gebracht: het opnemen van gesprekken in bijvoorbeeld woningen of auto's. Deze blijkt belangrijke bijdragen aan de opsporing te kunnen leveren. Duidelijke beperkingen aan de opsporing zijn gesteld in het verbod op doorlaten (drugs, wapens, mensenhandel) en het verbod op de criminele burgerinfiltrant.

De werkbaarheid van de bepalingen die op de verschillende opsporingsmethoden betrekking hebben verschillen nogal. De regelingen die betrekking hebben op de inzet van burgers bij de opsporing (veelal politie-informanten) blijken nog problematisch. Op het gebied van observatie en *undercover* politiemethoden wordt de wetgeving als adequaat beoordeeld.

De verschillende in de Wet BOB gehanteerde juridische termen worden over het algemeen zo geïnterpreteerd dat mogelijke belemmeringen voor het politieonderzoek worden beperkt. Dit speelt duidelijk bij het verbod op doorlaten. Het antwoord op de vraag wanneer men op de hoogte is van de aanwezigheid van bijvoorbeeld drugs, is voor uitleg vatbaar. En deze uitleg wordt beïnvloed door het gegeven dat wetenschap over de aanwezigheid van drugs gelet op de stand van het onderzoek soms net niet goed uitkomt.

Voortvloeiend uit de met de Wet BOB beoogde transparantie, is in de wet opgenomen dat een burger ingelicht moet worden als een bijzondere opsporingsbevoegdheid tegen hem is ingezet, ook als dit niet tot een rechtszaak heeft geleid. Hiervan komt in de praktijk nog weinig terecht, onder meer omdat het belang van een opsporingsonderzoek uitstel mogelijk maakt.

### 1.7 Evaluatie Wet Bijzondere Opsporingsbevoegdheden (Wet BOB)

In het najaar van het verslagjaar werd de evaluatie van de Wet Bijzondere Opsporingsbevoegdheden (Wet BOB) gepubliceerd. Deze majeure en omvangrijke wetgeving, die sinds 1 februari 2000 van kracht is, regelt ingrijpende opsporingsmethoden zoals observatie, infiltratie en het opnemen van vertrouwelijke communicatie. Op 3 februari 2005 vond in Congrescentrum Oud London te Zeist een succesvol en druk bezocht congres plaats dat gewijd was aan het vijfjarige bestaan van de Wet BOB en de evaluatie van deze wet door het WODC en het Willem Pompe Instituut voor Stafrechtswetenschappen (Universiteit Utrecht).

### 1.8 Opsporing en technologische ontwikkelingen

Wetenschappelijke doorbraken (bijvoorbeeld op het gebied van DNA) en technologische ontwikkelingen (bijvoorbeeld op het gebied van mobiele communicatie en internet) creëren nieuwe mogelijkheden voor de opsporing. Maar ook nieuwe (juridische) dilemma's. Zolang iets feitelijk onmogelijk is, kan de vraag worden ontweken of iets ook wettelijk moet worden toegestaan. Maar nu de mogelijkheden door technologische ontwikkelingen op bepaalde gebieden steeds blijken toe te nemen, is het van groot belang deze ontwikkelingen op de voet te volgen, inclusief de mogelijke implicaties daarvan voor juridische en normatieve discussies. Momenteel is er dan ook relatief veel aandacht voor onderzoek op het gebied van DNA en forensisch technische expertise, zoals een rechtsvergelijkend onderzoek naar DNA-wetgeving in omringende landen, een systematische analyse van alle opsporingsonderzoeken waarin grootschalig DNA is afgenomen onder delen van de bevolking, een evaluatie van de kwaliteit van het forensisch technisch onderzoek bij de politie en een onderzoek naar de mogelijkheden en onmogelijkheden om bepaalde sporen (zoals DNA, vingerafdrukken et cetera) met elkaar te koppelen. Ook heeft het WODC de relaties met het NFI het afgelopen jaar geïntensiveerd.



### **‘Samenwerking moet worden uitgebouwd’**

Dr. Albert Koeleman, algemeen directeur van het Nederlands Forensisch Instituut, is blij dat het NFI en het WODC elkaar de laatste tijd steeds beter weten te vinden: ‘Er is nu een nauwere samenwerking tussen het NFI en het WODC dan er ooit geweest is. Er zijn diverse projecten gestart waarin we kennis delen en elkaar gebruiken.’

Hij is echter van mening dat deze samenwerking nog veel verder zou moeten worden uitgebouwd. ‘Door het beleid wordt toch vaak afgegaan op beperkte informatie en niet-wetenschappelijke stukken. De werkelijkheid is vaak 36 keer complexer dan wat algemeen wordt gedacht, maar men wil het zo graag anders. Men wil zo graag gemakkelijke oplossingen. Daardoor zijn er nog veel te veel beslissingen die niet door kennis worden gestuurd en waarvan we niet kunnen voorspellen waartoe ze zullen leiden. Het is de taak van genuanceerde wetenschappers om beleidsmakers te voeden met de nodige kennis. De wetenschap zou veel meer kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van het beleid. Het is goed om te weten dat het WODC en het NFI dezelfde ideeën hebben over hoe je met wetenschappelijke inzichten het beleid kunt sturen. Wij zouden, als onderzoeksinstanties van het ministerie van Justitie, nog veel meer gezag kunnen hebben als we de handen meer in elkaar zouden slaan. Een intensievere samenwerking en een bundeling van kennis zou de opsporingspraktijk en het justitiële beleid ten goede komen.’



### **Georganiseerde autodiefstal**

Prof. dr. T. VanderBeken, Directeur Institute for International Research on Criminal Policy (IRCP) Rijksuniversiteit Gent

‘Het onderzoek naar georganiseerde autocriminaliteit is voor mij een schoolvoorbeeld van beleidsrelevant wetenschappelijk onderzoek. De onderzoekers van bureau Beke zijn met duidelijke vragen het veld ingetrokken en zijn in hun eindrapport met concrete en wetenschappelijk onderbouwde antwoorden voor de dag gekomen die zowel voor de onderzoekswereld als voor het beleid iets betekenen. Het was voor mij een aangename vaststelling dat de discussies in de vergaderingen van de begeleidingscommissie deze synthese tussen onderzoek en beleid op een interessante manier weerspiegelden. Ik vond de lange verplaatsing vanuit België voor deze vergaderingen in elk geval de moeite waard.’

### 1.9 Monitor georganiseerde criminaliteit

Sinds de Commissie-Van Traa wordt in het kader van de *Monitor georganiseerde criminaliteit* systematisch empirisch onderzoek verricht naar (grensoverschrijdende) drugshandel, mensensmokkel, vrouwenhandel, wapenhandel, fraude, witwassen, en andere verschijningsvormen van zware, georganiseerde criminaliteit. De periodieke rapportages aan de Tweede Kamer hebben in belangrijke mate bijgedragen aan een empirisch gefundeerde discussie over (de bestrijding van) georganiseerde criminaliteit in Nederland. Naar aanleiding van onder meer deze rapportages en het Nationaal Dreigingsbeeld is eind 2004 het OM-beleidsplan *De strafrechtelijke aanpak van georganiseerde misdaad in Nederland* verschenen en door de minister van Justitie aangeboden aan de Tweede Kamer. Wie de huidige discussies over opsporings- en bestrijdingsstrategieën vergelijkt met die van tien jaar geleden, kan niet anders dan concluderen dat systematisch empirisch onderzoek grote waarde heeft bij een dergelijk zwaar beladen onderwerp. Dreigingsbeelden over maffia-achtige organisaties en infiltratie in economische sectoren hebben, onder invloed van empirisch onderzoek, plaats gemaakt voor meer realistische voorstellingen van het fenomeen dat bestreden dient te worden (criminele netwerken, transitcriminaliteit, facilitering van georganiseerde misdaad). Naast de rapportages aan de Tweede Kamer (waarvan de volgende eind 2005/begin 2006 wordt verwacht), biedt dit onderzoeksproject een basis voor verdiepingsstudies, bijvoorbeeld naar criminele carrières in de georganiseerde misdaad en recheerstrategieën, (internationale) publicaties, lezingen en de uitvoering van de adviserings- en kennisverspreidingstaken van het WODC.

## Onderzoek naar Blijvend delictgevaarlijken

In 2004 deden dr. Katy de Kogel (projectleider), drs. Viviane den Hartogh en drs. Carlijn Verwers onderzoek naar de behoefte aan capaciteit en differentiatie voor 'blijvend delictgevaarlijken'. Het onderzoek had betrekking op de TBS en de GGz sector.

Inschatting behandelverantwoordelijke	TBS-klinieken (n=1070)	GGz voorzieningen (n=603)
Blijvend delictgevaarlijk	448	210
Niet blijvend delictgevaarlijk	622	393
Totaal	1.070	603

Van de in totaal 1673 onderzochte patiënten, werden 658 patiënten (40%) op basis van enkele nader omschreven criteria door de behandelende psychiaters en psychologen aangemerkt als *blijvend delictgevaarlijk*. De behandelaars schatten in dat slechts 246 (37%) van de 658 patiënten op langere termijn in aanmerkingen zullen komen voor een gedeeltelijke reïntegratie in de maatschappij, op voorwaarde dat er voldoende supervisie en begeleiding wordt aangeboden. De andere 412 *blijvend delictgevaarlijke patiënten* zullen volgens de behandelaars een continue intramurale opvang in een TBS-kliniek of Forensische GGz-voorziening nodig hebben. Op grond van deze bevindingen kan worden gesteld dat er in de TBS- en GGz-sector een aanzienlijke behoefte is aan voorzieningen voor blijvend delictgevaarlijke patiënten.

bronverwijzingen: WODC-site en O&B reeks

### 1.10 Modernisering Sanctietoepassing

Modernisering Sanctietoepassing maakt deel uit van het Veiligheidsprogramma *Naar een veiliger samenleving*. Met Modernisering Sanctietoepassing (MST) wil het ministerie van Justitie de criminaliteit terugdringen en de veiligheid van de burgers vergroten. Opsporing, vervolging en bestrafing krijgen de komende jaren extra aandacht. Straffen (sancties) moeten effectief kunnen worden uitgevoerd en dienen waar mogelijk effectief te zijn, zodat de dader niet opnieuw in herhaling valt. Het WODC speelt een belangrijke rol bij het onderzoek naar de effectiviteit van strafrechtelijke sancties.

### 1.11 De wetenschappelijke kant van MST

Een onderdeel van modernisering sanctietoepassing beoogt de effectiviteit van de strafrechtstoepassing te verhogen en voorziet in een doelgericht, selectie-ver en intensiever uitvoeringsbeleid. Effectieve gedragsinterventies vormen één van de maatregelen voor daarvoor in aanmerking komende gedetineerden. Ter ondersteuning van de visieontwikkeling voor het

strafrechtelijke beleid en de modernisering van de sanctietoepassing, werden door het WODC, researchsynthesen en secundaire analyses uitgevoerd.<sup>1</sup> In beide onderzoeken is onderzocht welke (strafrechtelijke) interventies hoopvol en effectief zijn en wordt aangetoond dat cognitieve programma's als Enhanced Thinking Skills succesvol zijn in het verminderen van recidive. Benadrukt is dat niet alle delinquenten baat hebben bij deze programma's. Naast researchsynthesen werden ook evaluaties uitgevoerd waarin de aan programma's en interventies ten grondslag liggende assumpties getoetst worden. Een voorbeeld is het Glen Mills-systeem dat voorziet in opvang van sociaal delinquenten jongeren en streeft naar verminderde recidive. Een ander voorbeeld is de evaluatie van het programma Strafrechtelijke Opvang Verslaafden (SOV), waarbij de implementatie van het SOV-programma wordt geëvalueerd, maar ook de effecten van de SOV op recidive worden gemeten. Dit onderzoek kent een follow-up meting een jaar na ontslag uit de SOV, waarbij tevens twee vergelijkingsgroepen worden ingezet.



1 B.S.J. Wartna, N.J. Baas, E.M.T. Beenackers, *Beter, anders en goedkoper: een literatuurverkenning ten behoeve van het traject Modernisering Sanctietoepassing*, Den Haag, WODC, 2004, Memorandum 2004-1, en N.J. Baas, *Wegen naar het rechte pad: Internationaal literatuuronderzoek naar het effect van strafrechtelijke interventies voor delinquenten jongeren, inclusief verplichte nazorg, en naar het effect van interventies die zich voor een strafrechtelijk kader zouden kunnen lenen, alsmede naar interventiecondities die dat effect beïnvloeden*, Den Haag, WODC (rapport verschijnt begin 2005)

## Samenplaatsing van jeugdigen

Het samenplaatsen van jeugdigen op civielrechtelijke en op strafrechtelijke titel in de justitiële jeugdinstellingen is de laatste jaren herhaaldelijk negatief in het nieuws geweest. Jeugdzorg, kinderrechtshouders, media, ongeruste ouders en verzorgers gaven signalen dat jeugdigen met ernstige gedragsproblemen te lang op opvangplekken in justitiële jeugdinstellingen verbleven omdat er onvoldoende passende zorg beschikbaar is. Ook de Tweede Kamer stelde deze praktijk ter discussie. Voor Justitie en VWS is dit aanleiding geweest om een werkgroep in te stellen en nader onderzoek te laten uitvoeren.

Het WODC heeft deze problematiek in 2004 in drie extern uitbestede onderzoeken onderzocht. Het NIZW gebruikte de methode *Matching Needs and Services*, waarmee de hulpvraag en het gewenste zorgaanbod werd geformuleerd. Het Verwey-Jonker Instituut verzamelde cijfers en hield uitgebreide interviews met jeugdigen, ouders en groepsbegeleiders in justitiële jeugdinstellingen. Het Amsterdams Centrum voor Kinderstudies van de VU stelde het onderwerp aan de orde in gesprekken in het kader van de evaluatie van de Beginselenwet justitiële jeugdinstellingen.

De drie onderzoeken tezamen leiden tot de conclusie dat de aanpak in justitiële jeugdinstellingen niet is toegesneden op de specifieke zorgvraag van civielrechtelijk geplaatste jeugdigen met ernstige gedragsproblematiek. Een gesloten setting is volgens betrokkenen wel aangewezen, maar de justitiële jeugdinstelling heeft te veel een gevangenis karakter om een plaatsing op civielrechtelijke titel te rechtvaardigen. In de jeugdhulpverleningsketen ontbreekt een schakel: die van gesloten opvang voor probleemjongeren.

Duidelijk is geworden dat er een alternatief moet komen en dat de civielrechtelijke opvangplaatsing van deze jeugdigen in justitiële jeugdinstellingen beëindigd zal moeten worden. Acties daartoe zijn door het beleid in gang gezet.



### 1.12 Terugdringen Recidive en Aanpak van Veelplegers: een alternatief voor straffen

Het project *Terugdringen Recidive* is erop gericht effectieve interventies te ontwikkelen ter voorkoming/vermindering van recidive. Het WODC voert onderzoek uit naar de implementatie en de effectiviteit van (strafrechtelijke) interventies in gevangenissen en reclasseringsorganisaties. In 2004 werd de implementatie van *Enhanced Thinking Skills* onderzocht in vijf Nederlandse gevangenissen en vijf reclasseringsorganisaties. Het WODC rapporteerde in welke mate sociale vaardigheidstraining en arbeidstoeleidingsprogramma's invloed hebben op recidive. Veelplegers vormen een aparte groep binnen het contingent justitiabelen en krijgen sinds 2004 bijzondere aandacht. De groep zeer actieve jeugdige en volwassen veelplegers (ongeveer 6500 in getal) is problematisch. In het najaar van 2004 werd gestart met de ontwikkeling van een *veelplegersmonitor* om recidivepatronen van zeer actieve veelplegers in kaart te brengen. In maart 2005 wordt hierover door het WODC gerapporteerd. Vanaf 2005 staat onder andere onderzoek naar de effectiviteit van interventies op het programma. De eerste resultaten daarvan worden medio 2006 verwacht.

### 1.13 De WODC-recidivemonitor: een spin in het web

De *recidivemonitor* is voor het ministerie van Justitie zeer belangrijk om voor de totale populatie gestraften nauwkeurige uitspraken te doen over de prevalentie, frequentie en omvang van recidive na uitstroom/afhandeling van strafrechtelijke interventies. In 2004 werden vier belangrijke onderzoeken door het WODC afgerond. Deze rapporten hadden betrekking op jeugdige en volwassen daders in het algemeen,<sup>2</sup> op ex-gedetineerden,<sup>3</sup> op ex-TBS-gestelden<sup>4</sup> en op jongeren die werden opgenomen in een justitiële jeugdinrichting.<sup>5</sup> Voor deze vier groepen werd voor een periode van minimaal zes jaar de recidive onderzocht. De vier studies tonen aan dat de recidive voor de vier groepen (na zes jaren) vrij groot is, in het bijzonder voor de jeugdige daders (range 35%-75%: zie kader op volgende pagina). De recidivemonitor wordt ingezet voor diverse justitiële programma's ter toetsing van de effectiviteit van strafrechtelijke interventies. De kernvraag: '*Leiden interventies tot recidivevermindering/voorkoming?*' kan met behulp

2 B.S.J. Wartna, N. Tollenaar, M. Blom, *Recidive 1997: een cijfermatig overzicht van de strafrechtelijke recidive van volwassen en jeugdige daders*, Den Haag, WODC (rapport verschijnt begin 2005).

3 B.S.J. Wartna, N. Tollenaar, A.A.M. Essers, *Door naar de gevangenis: een cijfermatig overzicht van de strafrechtelijke recidive onder ex-gedetineerden*, Den Haag, WODC (rapport verschijnt begin 2005).

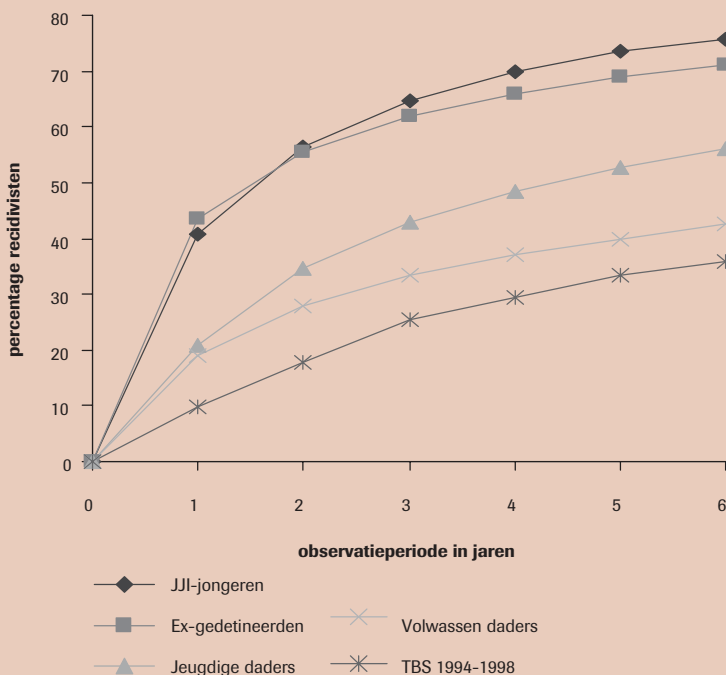
4 B.S.J. Wartna, S. el Harbachi, L.M. van der Knaap, *Buiten behandeling: een cijfermatig overzicht van de strafrechtelijke recidive van ex-gedetineerden*, Den Haag, WODC (rapport verschijnt begin 2005).

5 B.S.J. Wartna, S. el Harbachi, A.M. van der Laan, *Jong vast: een cijfermatig overzicht van de strafrechtelijke recidive van ex-pupillen van justitiële jeugdinrichtingen*, Den Haag, WODC (rapport verschijnt begin 2005).

van de recidivemonitor medio 2006 worden beantwoord. De recidivemonitor beperkt zich niet enkel tot het beschrijven van recidive, maar wordt ook ingezet om recidivevoorspellingen te doen met het oog op doelmatigheid en het voeren van een effectief sanctiebeleid. Dit is cruciaal om daders met de hoogste recidiverisico's te detecteren. Een effectief strafrechtelijk beleid heeft uiteraard een gunstig effect op de justitiële kosten/baten. Overigens is in 2004 een onderzoek afgerond naar de ontwikkeling van een kosten-batenmodel.

## Recidive

De figuur biedt een grafische weergave van de recidive van vijf daderpopulaties over een periode van zes jaar. De recidive onder jongeren die zijn uitgestroomd uit de justitiële jeugdinrichtingen (JJI) is het hoogst. Zes jaar na uitstroom heeft 78 procent van deze groep een of meer nieuwe justitiecontacten, iets meer dan in de groep volwassen ex-gedetineerden. Jeugdige daders laten in het algemeen een hogere recidive zien dan volwassenen. Van alle jeugdige daders uit 1997 is 56 procent na zes jaar opnieuw vervolgd. Bij de volwassen daders is dit 43 procent. De laagste recidivepercentages vinden we terug in de TBS-populatie. De algemene en ernstige recidive in deze groep zijn sinds de jaren tachtig van de vorige eeuw sterk gedaald. Van de ex-terbeschikkinggestelden van wie de maatregel tussen 1994 en 1998 eindigde, heeft na zes jaar 36 procent gerecidiveerd. De prevalentie van ernstige recidive bedraagt op dat moment 28 procent.





### 'Monitoring staat niet gelijk aan cijferfetisjisme'

Interview met prof. dr P. Ponsaers, hoofddocent Strafrecht en Criminologie, Rijksuniversiteit Gent

Prof. Ponsaers benadrukt dat justitiële monitoring in het algemeen een belangrijke stap vooruit is in het transparant maken van de besluitvorming van politie, openbaar ministerie, rechterlijke macht en de tenuitvoerlegging. Monitoring staat niet gelijk aan cijferfetisjisme. Zodra de cijfers gegenereerd zijn, kunnen 'harde' data kwalitatief worden onderzocht, bijvoorbeeld op basis van interviews, observaties of andere kwalitatieve methoden. Het verwondert hem niet dat andere landen geïnteresseerd zijn in onder andere de recidivemonitor. Dit instrument maakt het mogelijk om inspanningen te evalueren en waar mogelijk het strafrechtelijke beleid aan te passen. Het WODC kan een belangrijke rol spelen door de reeds gemaakte inspanningen met andere landen te delen. Ponsaers is voorstander van een monitor die de gehele strafrechtelijke keten, van politie tot tenuitvoerlegging, in beeld brengt. In België wordt op dit ogenblik gewerkt aan de ontwikkeling van een Meet- en Opvolgingssysteem voor de strafrechtelijke keten. Ponsaers onderstreept ten slotte dat naast statische voorspellingsfactoren, zoals onder andere leeftijd, geslacht en criminele carrière, ook dynamische factoren zoals werk, opleiding, huisvesting, et cetera moeten deel uitmaken van een monitor. Dit zijn met name variabelen die veel in de hulpverlening worden gebruikt en die in de loop van de tijd kunnen veranderen.

#### 1.14 De verdere ontwikkeling van de recidivemonitor

In 2005 wordt geïnvesteerd in het verder ontwikkelen van de recidivemonitor naar een *daderbank*. Hiervoor worden koppelingen gemaakt met relevante infrastructurele databases, zoals onder andere het Herkenningsdienst Systeem (HKS), Sociaal Statistisch Bestand (SSB), Cliënt Volg Systeem (CVS) en Landelijk Alcohol en Drugs Informatie Systeem (Ladis). Deze verdiepingsslag zal ervoor zorgen dat naast statische voorspellingsfactoren, ook dynamische prediktoren worden betrokken in het voorspellen van recidive.

### 1.15 Integratiebeleid en integratiekaart

Volwaardig en gedeeld burgerschap voor minderheden en autochtonen is het meest algemene doel van het integratiebeleid. Burgerschap wordt door de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie omschreven als de mogelijkheid tot deelname aan alle facetten van de samenleving: sociaal, economisch, cultureel, juridisch, politiek. Om dat te bereiken, zijn drie beleidsspeerpunten geformuleerd: toerusting van minderheden, toenadering tussen minderheden en autochtonen en toegankelijkheid van maatschappelijke instellingen voor minderheden. De activiteiten ter bevordering van toerusting hebben zich in 2004 gericht op inburgering van nieuw- en oudkomers. In april 2004 werd de *Contourennota* aangeboden aan de Tweede Kamer, waarin het nieuwe inburgeringsstelsel uiteen werd gezet. Inburgeraars – nieuw- én oudkomers – hebben een eigen verantwoordelijkheid bij het verwerven van de vaardigheden die minimaal noodzakelijk zijn om deel te kunnen nemen aan de samenleving en om een zelfstandig bestaan op te bouwen. Kennis van de Nederlandse taal en van de Nederlandse samenleving zullen in een inburgeringsexamen worden getoetst.



Het WODC heeft in 2004 een begin gemaakt met de ontwikkeling van een instrument om veranderingen in de tijd in de maatschappelijke participatie van allochtonen en autochtonen in beeld te brengen. Naast de betekenis van herkomstland, sekse, leeftijd en opleidingsniveau wordt de invloed van toenadering tussen allochtonen en autochtonen op sociaal-economische positie systematisch onderzocht. In 2005 worden gegevens over taalbeheersing en toegankelijkheid van zorginstellingen aan het onderzoek toegevoegd. De eerstvolgende *Integratiekaart* zal tevens ingaan op veranderingen in wederzijdse beeldvorming.

Nieuw in de *Integratiekaart* is dat niet alleen de positie van de klassieke herkomstpopulaties (Turken, Marokkanen, Antillianen en Surinamers) wordt beschreven, maar ook die van kleinere groepen. De *Integratiekaart* is namelijk niet gebaseerd op een steekproef, maar op informatie over alle zestien miljoen inwoners van Nederland, afkomstig van het CBS. Het instrument kan dienen als hulpmiddel bij de evaluatie van huidig en van toekomstig beleid, aangezien indicatoren van toerusting, toenadering en toegankelijkheid zijn opgenomen.

Twee andere onderzoeksactiviteiten van het WODC betreffen maatschappelijke verschijnselen die mogelijk in verband staan met integratie, maar waarvan de aard van de relatie nog niet of onvoldoende onderzocht is. Het eerste (uitbestede) onderzoek – *MIDET* – is gericht op de dwarsverbanden tussen integratie, diversiteit en migratie enerzijds en radicalisme en terrorisme anderzijds. Het betreft een internationale inventarisatie van wetenschappelijke instituten en personen die onderzoek verrichten naar de grensvlakken tussen de genoemde onderwerpen. De *MIDET*-rapportage verschijnt in 2005 en vormt een hulpmiddel bij toekomstig onderzoek.

Een ander onderwerp dat in de wetenschappelijke en maatschappelijke discussie regelmatig in verband wordt gebracht met integratie is criminaliteit. Om de discussie een beter empirisch fundament te geven, is in 2004 door het WODC, samen met Korps Landelijke Politiediensten (KLPD) en CBS, een project uitgevoerd met als doel registratiegegevens over verdachten bij de politie (Herkenningdienst Systeem – HKS) te koppelen aan het Sociaal Statistisch Bestand van het CBS. Hierdoor is het mogelijk om zicht te krijgen op het aandeel van autochtone en allochtone herkomstgroepen in de criminaliteit, van de eerste én de tweede generatie, en op relevante achtergrondkenmerken. Omdat allochtonen verhoudingsgewijs oververtegenwoordigd zijn in de criminaliteitsstatistieken zijn de uitkomsten van dit project mede relevant voor het integratiebeleid. De rapportage verschijnt begin 2005.

### 1.16 Asielbeleid

De laatste jaren is het aantal personen dat in Nederland asiel aanvraagt, sterk gedaald. Binnen het asielbeleid van de rijksoverheid heeft het accent gelegen op het terugkeerbeleid, vooral ten aanzien van asielzoekers die zijn ingestroomd onder de oude Vreemdelingenwet. Daarnaast heeft het kabinet in het voorjaar van 2004 de *Illegalennota* uitgebracht waarin maatregelen zijn gepresenteerd om illegaal verblijf in Nederland, onder andere van uitgeprocedeerde asielzoekers, tegen te gaan.

In Europees verband is in 2004 verder gewerkt aan de harmonisatie van het asielbeleid. Zo heeft de Raad van de Europese Unie de richtlijn tot vaststelling van minimumnormen voor de opvang van asielzoekers vastgesteld. Ook zijn richtlijnen aangenomen die betrekking hebben op de mogelijke asielstatussen die kunnen worden verleend en minimumnormen voor de asielprocedures in EU-landen.

Omdat de vastgestelde Europese normen en richtlijnen nog niet allemaal in de Nederlandse wetgeving zijn verwerkt en zij vaak ruimte bieden voor nationale invulling, vormt de *Vreemdelingenwet 2000* (Vw 2000) nog steeds de belangrijkste basis voor het Nederlandse asielbeleid. De Vw 2000 is op 1 april 2001 in werking getreden. De Tweede Kamer heeft destijds verzocht om een evaluatie drie jaar na de inwerkingtreding, op de terreinen asiel, vreemdelingtoezicht en terugkeerbeleid.

De uitvoering van deze evaluatie is belegd bij het WODC. Het WODC voert delen van de evaluatie zelf uit en heeft andere delen extern uitbesteed. Om de evaluatie als geheel te begeleiden en advies uit te brengen aan de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie is de Commissie Evaluatie Vreemdelingenwet 2000 ingesteld, onder voorzitterschap van prof. mr. M. Scheltema, oud-voorzitter van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid. In 2004 is het eerste deelrapport en -advies geschreven, dat begin 2005 verschenen is. Dit betreft het terugkeerbeleid voor afgewezen asielzoekers en het operationeel vreemdelingtoezicht. Het tweede deelrapport betreft de asielprocedure en wordt later in 2005 verwacht. Het gaat daarbij om een procesevaluatie van de voornaamste nieuwe instrumenten van de Vw 2000 op het terrein van asiel, een onderzoek naar de kwaliteit van asielbeslissingen in eerste aanleg en een onderzoek naar de doorlooptijden van asielaanvragen en -beroepen in de huidige asielprocedure.

In aansluiting op het onderzoek in het kader van de evaluatie van de Vw 2000 zal het WODC in 2005 starten met een evaluatie van het beleid rond alleenstaande minderjarige asielzoekers, AMAs.



### Wetsevaluaties van grote betekenis!

Interview met prof. dr. M. Scheltema, hoogleraar Wiardi Leerstoel aan de Juridische Faculteit van de Universiteit Utrecht en voorzitter van de Evaluatiecommissie Vreemdelingenwet 2000

‘Omdat de belevingswereld van wettenmakers en van uitvoerders nogal sterk kan verschillen, zijn wetsevaluaties van grote betekenis. Een dilemma kan wel zijn, zoals in het geval van de Vreemdelingenwet 2000, dat de “buitenwereld” drastisch is veranderd sinds de wet is ingevoerd. Wat precies de invloed van de wet is, is dan niet eenvoudig vast te stellen. Maar ook dan is een evaluatie van belang, om zorgvuldig na te gaan of de wet ook past bij de nieuwe werkelijkheid en welke knelpunten zich mogelijk voordoen.’ Prof. Scheltema bepleit verder dat – naar analogie van gezondheidszorgonderzoek – meer experimentele benaderingen op het gebied van evaluatieonderzoek plaatsvinden. ‘Het is belangrijk voor de samenleving dat – ook op juridisch of strafrechtelijk gebied – via wetenschappelijk onderzoek naar de beste of meest effectieve handelwijzen gezocht wordt. Door dat goed op te zetten hoeft dergelijk onderzoek niet op gespannen voet te staan met het gelijkheidsbeginsel.’

#### 1.17 Extern onderzoek: onderzoeksarchitect, kennismakelaar en vertaler

Het merendeel van de onderzoeken waar het WODC verantwoordelijk voor is, wordt uitgevoerd door externe partijen. Hierdoor waarborgen we in het kennisbeleid van Justitie ruimte voor inzichten van buitenaf. Het *externe* WODC-onderzoek dekt het gehele justitierrein; de bonte verzameling van onderzoeken in 2004 en 2005 omvat dan ook onderwerpen die uiteenlopen van kindermishandeling tot kapitaalbeschermingsrecht, van elektronische volgsystemen tot drugsoverlast, van georganiseerde autodiefstal tot faillissementsfraude en van regelgroei tot terugkeerbeleid van asielzoekers.

Het WODC is wat betreft het extern uit te voeren onderzoek te beschouwen als onderzoeksarchitect en kennismakelaar in één. Vraagarticulatie, kwaliteitsborging en kennistransfer zijn kernbegrippen. Belangrijke voordelen van centrale gecoördineerde uitbesteding van onderzoek zijn onder meer dat het onderzoek ingekaderd wordt in een onderzoeksprogramma (waardoor een betere vraagarticulatie tot stand kan komen) en dat sprake is van professionele tenderingsprocedures. Hiermee wordt de kwaliteitsbewaking bevorderd.

### 1.18 Procesmatige kwaliteit

Na de fase van vraagarticulatie wordt in de tenderingsfase de kwaliteit van het onderzoek in eerste instantie gestuurd door het selecteren van (potentiële) offranten. Deze keuze wordt ondersteund door een elk jaar geactualiseerde offertedatabase waarin voor 200 potentiële opdrachtnemers expertises op inhoudelijk en methodologisch gebied zijn opgenomen. Offertes worden volgens zorgvuldige procedures beoordeeld aan de hand van verschillende criteria. In 2004 is ongeveer de helft van het onderzoek uitgevoerd door universiteiten, de andere helft door (semi-)particuliere onderzoeksinstellingen.

Bij de doorgeleiding van geproduceerde kennis worden de onderzoeksresultaten in een breder verband geplaatst en wordt expliciet aandacht besteed aan de reikwijdte en het belang van het onderzoek.

### 1.19 Inhoudelijke onderzoekskwaliteit

Begeleidingscommissies die adviseren bij de uitvoering van onderzoeken spelen een belangrijke rol bij inhoudelijke kwaliteitsborging van zowel intern als extern WODC-onderzoek. In 2004 is een ontwikkeling in gang gezet richting meer compacte commissies van onafhankelijke wetenschappers. Voor een onafhankelijke evaluatie van beleid is het doorgaans wenselijk om afstand te bewaren tussen evaluator en het te evalueren beleid. Met name bij evaluatieonderzoek worden stakeholders daarom meer dan voorheen buiten de begeleidingscommissies gehouden. Om de inbreng van dergelijke partijen voor het onderzoek te behouden of draagvlak te creëren, worden andere opties verkend, zoals agendalidmaatschappen en het organiseren van stakeholdersbijeenkomsten, klankbordgroepen en voorlichtingsbijeenkomsten.

Het aandeel van evaluatieonderzoek is sterk gegroeid. Het betreft onder meer proces- en effectevaluaties van interventies. Voordat eventueel tot een (kostbare) effectevaluatie kan worden overgegaan, is een programma-evaluatie gewenst. Hierbij wordt onder andere de programmatheorie geëxpliciteerd en wordt nagegaan of de interventie wel werkzame mechanismen bevat. Dergelijke programma-evaluaties heeft het WODC in 2004 onder andere laten uitvoeren voor de leerstraf seksualiteit, voor sociale vaardigheidstrainingen en voor *Glen Mills*. Zij zijn ook ingezet voor de evaluatie van *Den Engh* en *Intensieve Trajectbegeleiding*. In de onderzoeken is tevens aandacht besteed aan de implementatie van de programma's.

Indien een succesvolle programma-evaluatie heeft plaatsgevonden en het programma eenduidig blijkt te worden geïmplementeerd, kan in principe



een effectevaluatie worden gestart. Daarbij streven we naar aansluiting bij de zogenaamde *Maryland-standards* voor effectonderzoek, dat wil onder andere zeggen dat getracht wordt te werken met nulmetingen en controle-groepen via random toewijzing. Dit vereist creativiteit en ontwikkelings-werk, aangezien het op het terrein van Justitie en Integratie niet eenvoudig is om (quasi-)experimenten te realiseren. Momenteel loopt een experi-menteel onderzoek bij onderzoeksbureau Beke naar de effectiviteit van Halt-afdoeningen, waar zo goed mogelijk bij een dergelijk design wordt aangesloten.



## 2 Kennisverspreiding en advisering

- 2.1 Justitiële verkenningen (JV)
- 2.2 Kennisnet en onderzoeksdatabase
- 2.3 Informatiedesk
- 2.4 Studiedagen, lunchlezingen en expert meetings
- 2.5 WODC-lezing
- 2.6 Statistische informatie: kennis in cijfers
- 2.7 WODC op internet
- 2.8 International Victimology Website (IVW)

WODC-medewerkers zijn actief op het gebied van het bijeenbrengen van wetenschappelijke kennis en het verspreiden ervan. Onder het uitdragen van kennis verstaan wij zowel het uitbrengen van adviezen als het verspreiden van kennis. Waar vroeger nog wel een onderscheid tussen beide werd aangebracht, heeft de praktijk geleerd dat dit onderscheid niet scherp is. Kennisverspreiding is immers niet zelden tegelijkertijd een vorm van advisering.

Een globaal onderscheid is dat advisering vaak een interactief proces is. In samenspraak met bijvoorbeeld een beleidsdirectie geeft het WODC, op basis van bij het instituut aanwezige of snel te verkrijgen wetenschappelijke kennis, advies welke mogelijkheden er zijn om een beleidsprobleem te onderzoeken en soms aan te pakken. Zo werden in 2004 30 beleidsadvisingen en 36 onderzoeksadvisingen verstrekt.

Een aansprekend voorbeeld uit dit verslagjaar is het rapport dat het WODC heeft opgesteld ten behoeve van het project *Modernisering Sanctietoepassing* (zie voor een korte inhoudelijke beschrijving hoofdstuk 1 (1.9 en 1.10)).

Een voorbeeld van advisering over onderzoek was de activiteit van het WODC, waarbij een expertgroep werd samengesteld, bestaande uit externe en interne deskundigen, die ten behoeve van de Directie Internationale Strafrechtelijke Aangelegenheden en Drugsbeleid (DISAD) een belangrijk document van de United Nations Office on Drugs and Crime, *UNODC estimates on revenues for ATS and other drugs*, bestudeerde, becommentarieerde en verbeteringen voorstelde.

Een bijzondere variant is de onderzoeksadvising van het WODC aan departementale beleidsdirecties die een eigen onderzoeksbudget hebben. Zodra die het onderzoek hebben uitgezet, wordt de expertise van het WODC ingeschakeld met betrekking tot het beoordelen van offertes en het begeleiden van onderzoeksprojecten. Overigens gingen in 2004, méér dan in het verleden, onderzoeken (bij de Directie Coördinatie Integratiebeleid Minderheden (DCIM) en vooral bij de Dienst Justitiële Inrichtingen) van start die vanuit het WODC werden begeleid en gecoördineerd. Deze lijn zal zich in 2005 voortzetten.

Of het nu om beleidsadvising gaat of onderzoeksadvising: de vorm waarin dat gebeurt, kan sterk uiteenlopen. Ook het afgelopen jaar hebben WODC'ers geparticipeerd in commissies, denktanks, expert meetings en andere vormen van overleg, hebben zij werkbezoeken afgelegd en literatuuroverzichten samengesteld (zie ook bijlage D).

Prestaties rondom kennisverspreiding (2004) <sup>6</sup>	Aantal
Artikelen (peer reviewed)	60
Artikelen (overige)	61
Begeleidingscommissies	24
Conferenties	132
Docentschappen	10
Interviews	27
Redacteurschappen	8

Kennis is binnen het WODC in diverse vormen aanwezig. Uiteraard in de vorm van de expertise van de medewerkers, maar ook in de vorm van een loket-naar-buiten (de Informatiedesk), een gespecialiseerde bibliotheek (sociale wetenschappen, criminologie), een grote hoeveelheid documentatie, statistisch materiaal enzovoort (zie: [www.wodc.nl](http://www.wodc.nl)).

In 2004 werden er op verzoek van verschillende media 27 interviews gegeven, veelal gerelateerd aan recent verschenen onderzoeksrapporten en actuele onderzoeksthema's (dagbladpers [9], radio- en televisieprogramma's [8] en wetenschappelijke tijdschriften en vakbladen [10]).

In het verslagjaar hebben diverse activiteiten in de richting van de media plaatsgevonden, waarbij vaak werd samengewerkt met de afdeling Voorlichting van het ministerie van Justitie. Met name de onderzoeksrapporten *Bekenden van Justitie* – over recidivisten –, *Blijvend delictgevaarlijk* – over long stay-afdelingen – en *De Ontwikkeling van een Integratiekaart* kregen hierdoor aandacht in de media.

Hieronder geven wij een beschrijving van een aantal andere activiteiten.

## 2.1 Justitiële verkenningen (JV)

2004 was een jaar waarin veiligheidsvraagstukken veel aandacht kregen in het inmiddels 30 jaar oude *Justitiële verkenningen*. De themanummers over *Voedselveiligheid*, *Inlichtingendiensten* en *De nieuwe veiligheidscultuur* zijn daar voorbeelden van. Ook in de afleveringen over *Europa*, *Cybercrime* en *Forensische expertise* kwam veiligheid als aspect van het hoofdthema aan bod. Veel publieke belangstelling was er voor de themanummers *Inlichtingendiensten*, *Recherche* en *De nieuwe veiligheidscultuur*. Voor de aflevering over *Beleidstheorieën* bleek belangstelling op de beleidsafdelingen van ministeries. Opmerkelijk was dat verschillende artikelen uit het Europeaanummer een record aantal downloads scoorden op de website van het WODC.

6 Een deel van de genoemde artikelen is nog niet opgenomen in de bijlagen B en C. Deze artikelen zijn wel in 2004 afgerond, maar worden in 2005 gepubliceerd.

Het overzicht van onderzoek op strafrechtelijk en justitieel terrein verscheen voor het eerst in de vorm van een afgeslankte JV-bundel met een cd-rom. Nieuw was ook dat het onderzoeksnummer totstandkwam in samenwerking met de Nederlandse Onderzoek Databank NOD. Verder waren er enkele veranderingen in de samenstelling van de redactieraad. Met dank voor hun jarenlange creatieve inzet en betrokkenheid werd afscheid genomen van Henk van de Bunt, Bas van Stokkom, Bert Niemeijer en Nicolet Epker-Laverman. Marijke Malsch en Marnix Croes traden toe tot de redactieraad.

## 2.2 Kennisnet en onderzoeksdatabase

Medio 2004 is het nieuwe *WODC-kennisnet* in eerste versie in productie gegaan. Het kennisnet omvat een intranetsite voor de informatievoorziening binnen Justitie en een internetsite voor de communicatie met de buiten-



wereld. Door een nauwe koppeling tussen beide websites kan voor veel informatie volstaan worden met het eenmalig invoeren voor publicatie op beide sites. De publicatie op het intranet dient vooral ook bedrijfsdoelen en is daarom uitgebreider. Belangrijke nieuwe kenmerken van het *WODC-kennisnet* zijn de inhoudelijke ontsluiting van de informatie met behulp van de Justitiethesaurus en een koppeling met de Onderzoeksdatabase. Dit is een belangrijke bron van informatie voor het Kennisnet. In deze database zijn gegevens opgeslagen over alle door het ministerie van Justitie in gang gezette onderzoeken. Iedere justitiemedewerker krijgt via kennisnet snel inzicht in recent afgeronde, lopende en voorgenomen onderzoeken. Verder bevat de Onderzoeksdatabase gegevens over evaluatieonderzoeken binnen het ministerie van Justitie zoals gevraagd in de *Regeling Prestatiegegevens en*

*Evaluatieonderzoek Rijksoverheid.* Eind 2004 bevatte de onderzoeksdatabase de gegevens van ruim 1000 onderzoeken, variërend van voorgenomen tot afgerond onderzoek.

### 2.3 Informatiedesk

In 2004 kwamen ruim 400 ad-hocvragen binnen bij de Informatiedesk. Zij werden vooral via de e-mail (90%) en slechts in 10% van de gevallen via de telefoon gesteld. De vragen waren vooral afkomstig van medewerkers van Justitie en media. Veel vragen konden beantwoord worden door een snelle levering van thematische literatuurlijsten of statistische overzichten, andere door het verwijzen naar de juiste personen en instanties.

### 2.4 Studiedagen, lunchlezingen en expert meetings

Het WODC heeft in het verslagjaar ook een aantal kleinere studiedagen georganiseerd, soms naar aanleiding van de actualiteit, soms ook naar aanleiding van een afgerond onderzoek. Enkele voorbeelden zijn *Claims bij de Rechtbank* en *Recidive*. In het verslagjaar kreeg het WODC ook een betere zaal om dergelijke interne workshops en kleine conferenties te houden. Veel bezoek en media-aandacht kregen vooral de extern – in CIROCverband – gehouden studiedagen over *Liquidaties*, *Criminele carrières in de georganiseerde misdaad*, *Albanezen* en *Zicht op misdaad en onroerend goed*. De lunchlezingen op het WODC kwamen in 2004 goed van de grond. In een ongedwongen sfeer en met een bescheiden lunch vooraf, hielden diverse prominenten een inleiding over (on-)alledaagse aspecten van het justitiële werkveld: professor Hessel Oosterbeek (UvA) *(Quasi-)experimenten voor beleidsevaluatie*, professor Hans Ormel (RUG) *Longitudinaal onderzoek bij jeugdigen*, professor Martin Killias (Université de Lausanne) *Geweld tegen vrouwen in leeftijdsperspectief: Eerste resultaten uit Zwitserland in het kader van de Internationale Slachtofferenquête*, professor Kees Schuyt (WRR, nu Raad van State) *Vertrouwen in de rechtstaat*, en professor Paul Wiles, directeur van de Research and Planning Unit, zeg maar het WODC van de Britse Home Office, *The role of research in helping build healthy communities in a changing society: the UK perspective*.

## CIROC

Om de productie en verspreiding van wetenschappelijke kennis te bevorderen en de kloof tussen wetenschap en praktijk te overbruggen, participeert het WODC in het Centre for Information and Research on Organised Crime (CIROC). CIROC is een samenwerkingsverband tussen het WODC en de secties criminologie van de Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR) en de Vrije Universiteit Amsterdam (VU). CIROC geeft een Nederlandstalige en een Engelstalige nieuwsbrief uit en organiseert periodiek expert meetings en seminars, waarbij de (internationale) wetenschap en de praktijk van opsporing en vervolging met elkaar in contact worden gebracht. In het afgelopen jaar werden vier goed bezochte seminars georganiseerd over *Liquidaties*, *Criminele carrières in de georganiseerde misdaad*, *De Albanen* en *Zicht op misdaad en onroerend goed*.

## 2.5 WODC-lezing

'Bij ons is de rechtsstaat onomstreden, en hoog verheven. De rechtsstaat is vooral een aantal prachtideeën', aldus prof. mr. Maurits Barendrecht in het begin van het verslagjaar. Het waren sleutelwoorden van de tweede WODC-lezing *Hoeveel licht kan de rechtsstaat hebben*, die hij ten overstaan van 150 genodigden uitsprak in Pulchri Studio. Hij begon zijn lezing met een lijst van vraagtekens bij het vernieuwingsvermogen van de rechtsstaat, aan het slot schetste hij mogelijke remedies. De lezing van professor Barendrecht vond tevens plaats in het licht van het mini-symposium *Kennis voor Ketens*. De lezing vond plaats in het kader van het jaarlijks terugkerend evenement waarbij via een daartoe uitgenodigde spreker aandacht wordt gevraagd voor resultaten van wetenschappelijke reflectie over één van de justitiële beleids-terreinen.





## 2.6 Statistische informatie: Kennis in cijfers

Kwantitatieve informatie speelt een belangrijke rol bij het WODC. Veel van de producten van het WODC zijn gebaseerd op statistische gegevens, met name over de strafrechtketen. Daarnaast genereert het WODC ook zijn eigen statistische gegevens in de vorm van bestanden.

Een viertal andere bestanden – het Herkenningsdienst Systeem van de Politie, met voornamelijk gegevens over bij de politie bekende verdachten, het OMDData systeem van het Openbaar Ministerie met gegevens over OM-afdoeningen en de rechtsgang in eerste aanleg, de Onderzoeks- en Beleids Database Justitiële Documentatie met gegevens over het strafrechtelijke verleden van personen en de Strafrecht Monitor met zeer gedetailleerde gegevens over op basis van een steekproef geselecteerde afdoeningen in strafzaken – zijn bij het WODC in beheer en worden gebruikt voor de prognoses in de veiligheidsketen, voor de publicatie *Criminaliteit en Rechtshandhaving*, voor veelpleger- en recidiveonderzoek, voor het beantwoorden van informatievragen etc.

### Prognosemodel Justitiële Ketens

In 2004 is versie 1.1 van het onderdeel Veiligheidsketen van het *Prognosemodel Justitiële Ketens* opgeleverd. Hierover is een uitgebreide rapportage verschenen (WODC-cahier 2004-8). Het model is gebruikt voor de actualisering van de prognose sanctiecapaciteit (dat in de reeks Onderzoek en Beleid is verschenen, nummer 221). Ook is het model extern geëvalueerd. De conclusie is dat de ontwikkeling van het veiligheidsketenmodel 'een baanbrekende stap in de richting van een integraal prognosemodel' is. Naar aanleiding van de evaluatie en het commentaar vanuit de beleidsdirecties is het model aangepast en verfijnd. Versie 2.0 van het onderdeel Veiligheidsketen is eind 2004 opgeleverd. Met deze versie is een aanvang gemaakt met de onderbouwing voor de begroting 2006. Verder is gestart met de ontwikkeling van een model voor de bestuursrechtelijke en civielrechtelijke keten.

### *Koppeling van bestanden*

Een recente ontwikkeling is dat de bij het WODC in beheer zijnde bestanden aan elkaar gekoppeld worden. In het bijzonder geldt dit voor de informatie van de opsporing (uit het HKS-bestand) die gekoppeld wordt aan informatie over het vervolgings- en berechtingstraject (uit OBJD en OMDData), waarmee de gang van justitiabelen door dit deel van de strafrechtketen heen in kaart gebracht kan worden. Ook is, in samenwerking met het CBS, een begin gemaakt met het koppelen van deze justitiële gegevens met andersoortige gegevens, zoals demografische, economische en sociale persoonskenmerken. In eerste instantie is dit gerealiseerd in het kader van het onderzoek

naar de etnische herkomst van daders. Maar ook in het in gang gezette onderzoek naar veelplegers zullen deze koppelingen verder gestalte krijgen en uitgebreid worden met bijvoorbeeld verslavingsgegevens.

#### *Datawarehouse*

De meeste bij het WODC in beheer zijnde bestanden, zoals bijvoorbeeld OMDData en HKS, zijn vanwege de aard van het proces dat zij in kaart brengen, ingewikkeld van structuur en dus slechts toegankelijk voor specialisten. Toch is het belangrijk om informatie daaruit intern en soms ook extern beter breder toegankelijk te maken. Hiertoe is een start gemaakt middels het opzetten van een *datawarehouse*. Daarnaast worden alle bestanden die voor specifiek intern of extern onderzoek opgebouwd zijn ondergebracht in een *data-archief*.

Een andere manier van het ter beschikking stellen van statistische informatie is via de WODC website. Hiertoe is het onderdeel *Cijfers en Prognoses* van de website gecreëerd en gevuld met de statistische informatie uit de publicatie *Criminaliteit en Rechtshandhaving*. Dit onderdeel zal in 2005 verder uitgebouwd worden.

Slachtofferenquêtes vormen een belangrijke bron van informatie over de omvang van de criminaliteit, veiligheidsgevoelens van burgers, de mening van burgers over de politie etc. Het WODC participeert in een project van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, het CBS en het ministerie van Justitie waarin een nieuwe *Veiligheidsmonitor* ontwikkeld wordt ter vervanging van de huidige slachtofferenquêtes. Deze *Veiligheidsmonitor* draait in 2005 op proef, zal in 2006 landelijk gebruikt worden.

## 2.7 WODC op internet

De overgang naar het nieuwe WODC-kennisnet medio 2004 betekende ook een overgang naar een nieuwe internetsite met een vernieuwde user-interface. Hoewel zo'n overgang altijd met enige kinderziektes en gewenning gepaard gaat, heeft dit geen negatieve invloed op het aantal bezoeken gehad. Zoals uit onderstaande cijfers blijkt, heeft de groei van de afgelopen jaren zich onverminderd voortgezet.

Jaar	Aantal bezoeken (afgerond)
2001	113.000
2002	143.000
2003	317.000
2004	369.000

Met de komst van het *WODC-kennisnet* wordt vanaf de startfase informatie over individuele onderzoeken op de internetsite gepubliceerd. Het betreft de werktitel van het onderzoek, de onderzoeksorganisatie en onderzoekers, een korte samenvatting van de inhoud van het onderzoek en tot slot de fase waarin het onderzoek verkeert. Met ingang van 2005 wordt deze informatie aangevuld met een webpublicatie over de hoofdlijnen van de onderzoeks-programmering van het WODC. De praktijk om alle uitgekomen WODC-rapporten met volledige tekst (in pdf-formaat) en leesvervangende samenvatting via internet toegankelijk te maken, is uiteraard op de nieuwe site gecontinueerd. Ook het WODC-tijdschrift *Justitiële verkenningen* wordt op deze wijze elektronisch gepubliceerd.

## 2.8 International Victimology Website (IVW)

Het WODC exploiteert op verzoek van de Verenigde naties sinds 1999 de *International Victimology Website* (IVW). De IVW is een online kennissite voor beleidsmakers, onderzoekers en hulpverleners die wereldwijd werkzaam zijn in het belang van slachtoffers van delicten en machtsmisbruik. De website biedt informatie uit en over 75 landen en beschikt over een uitgebreid wereldwijd netwerk van instituten en experts. De site telt meer dan 1.500 links naar unieke documenten op de eigen website maar ook naar materiaal op andere websites.

In 2004 zijn de zoekmogelijkheden van de website verbeterd door de inhoud van de website te transporteren naar een database. In 2005 zal de vernieuwde website online gaan en zullen gebruikers eenvoudig informatie kunnen zoeken naar land en onderwerp.

De *IVW newsflashes* – een incidenteel verschijnende nieuwsbrief die via e-mail wordt verspreid – bereikt meer dan 1.500 (internationale) adressen. De website wordt maandelijks door ruim 6.000 bezoekers geraadpleegd. Eind 2004 is een evaluatieonderzoek gestart naar de IVW. Doel van dit onderzoek is na te gaan op welke wijze de continuering van de website vorm zal krijgen.



Bijlage

4. Interne bedrijfsvoering

3. Raad van Advies

## 3 Raad van Advies

- 3.1 Samenstelling
- 3.2 Werkwijze
- 3.3 Behandelde onderwerpen

### 3.1 Samenstelling

De Raad van Advies WODC bestond tijdens het verslagjaar uit:

- Prof. mr. Y. Buruma, voorzitter  
hoogleraar rechtsgeleerdheid, vaksectie straf- en strafprocesrecht,  
Radboud Universiteit Nijmegen,
- Drs. V.N.S. Deconinck  
journalist
- Mr. D.J. van Dijk  
lid van de Raad voor de Rechtspraak
- Mr. S.J.A.M. van Gend  
advocaat-generaal, verbonden aan het ressortparket Amsterdam
- Mw. mr. N.A. Kalsbeek-Jasperse  
Lid Tweede Kamer der Staten-Generaal, oud-staatssecretaris van Justitie
- Mw. G.W. van Montfrans-Hartmann  
organisatieadviseur
- Prof. dr. P. Ponsaers  
hoogleraar criminologie, Rijksuniversiteit Gent

### 3.2 Werkwijze

De Raad kwam dit verslagjaar twee maal bijeen om de directeur te adviseren over onderwerpen die betrekking hadden op zowel het beleid als de prestaties van het WODC. Om de belangrijkste te noemen: het *Jaarverslag 2003*, de externe communicatie, de onderzoeksprogrammering, de verschillende WODC-monitoren, de richting van het WODC-onderzoek (longitudinaal onderzoek, institutionele analyses, synthesestudies, datawarehousing) en de externe Kwaliteitsaudit van het WODC.

### 3.3 Behandelde onderwerpen

De Raad heeft in het verslagjaar kritisch gekeken naar de kwaliteit van het onderzoek van het WODC, zowel het intern als extern verrichte, en naar de verstrekte onderzoekssubsidies. Na een presentatie over het WODC-webdesign is uitvoerig van gedachten gewisseld over de opbouw en het uiterlijk van de nieuwe WODC-website.

De adviesraad heeft met het managementteam discussie gevoerd over de wijze waarop de onderzoeksprogrammering totstandkomt, met name op het punt waaróm bepaald onderzoek wordt verlangd en uitgevoerd. Ook is er kritisch gekeken naar de onderzoeksprogrammering voor het tweede deel van het verslagjaar, alsmede de samenwerking met universiteiten.

Tijdens de vergaderingen hebben WODC-onderzoekers presentaties gehouden over onder meer de *Recidivemonitor* en de *Integratiekaart*.

## 4 Interne bedrijfsvoering

- 4.1 Strategie
- 4.2 Personeel
- 4.3 Huisvesting
- 4.4 Managementinformatie
- 4.5 Ziekteverzuim
- 4.6 Opleidingsprogramma



#### 4.1 Strategie

In het verslagjaar is het project voor de inrichting van servicepunten binnen het departement (financiën, personeel, facilitair en websites) van start gegaan. Doel van dit project is in 2005 en daarop volgende jaren te komen tot kwaliteitsverbetering en uniformiteit binnen de bedrijfsvoering van het departement. Omdat het WODC een intern verzelfstandigde dienst is, zal het Bedrijfsbureau van het WODC gecontinueerd worden en zal het, waar mogelijk en gewenst, gebruikmaken van voornoemde servicepunten.

#### 4.2 Personeel

Op 31 december 2004 waren er 86 medewerkers in dienst bij het WODC, waarvan 68 op de formatie (met een fifty-fifty verdeling van mannen en vrouwen) en 18 tijdelijk.

#### 4.3 Huisvesting

Sinds 2000 is het WODC gehuisvest in het pand Koninginnegracht 19 op een flinke kilometer afstand van het departement van Justitie. Het pand biedt



voldoende ruimte voor de activiteiten van het WODC, zij het dat workshop- en congresactiviteiten slechts beperkt plaats kunnen vinden. In 2004 is een ruimte gecreëerd, waarin bijeenkomsten voor 35-40 personen kunnen plaatsvinden. Naar het zich nu laat aanzien, zal het WODC pas terugkeren naar het kerndepartement, zodra de algehele nieuwbouw daarvan zal zijn gerealiseerd.

#### 4.4 Managementinformatie

In het verslagjaar is veel geïnvesteerd in de optimalisatie van het managementinformatiesysteem (NAVISON). Zo is de planningmodule in gebruik genomen en is er nu tijdige en actuele managementinformatie voor alle producten die het WODC produceert. Begin 2005 zal ook de financiële module binnen het NAVISON-systeem in gebruik worden genomen, waarmee het WODC over een volledig operationeel bedrijfsprocessensysteem beschikt.

#### 4.5 Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim is in 2004 bij het WODC beperkt gebleven (2,9%), en bleef daarmee onder het gemiddelde van Justitie-algemeen.

#### 4.6 Opleidingsprogramma

Ook in 2004 werden de WODC-medewerkers in de gelegenheid gesteld hun kennis en ervaring te ontwikkelen door het volgen van cursussen, trainingen en workshops. Een jaarlijks op te stellen opleidingsprogramma zal daaraan, ook in de toekomst, vorm geven.

4   04	Justitiële verkenningen jaargang 36 2004 - Rechten
5   04	Justitiële verkenningen jaargang 36 2004 - Beleids
6   04	Justitiële verkenningen jaargang 36 2004 - Europe
7   04	Justitiële verkenningen jaargang 36 2004 - De maats
8   04	Justitiële verkenningen jaargang 36 2004 - Cyberrecht
220	Pedoseksuele delinquentie
221	Sanctiecapaciteit 2008
222	De Wet bijzondere opsporingsbe
223	Kiezen voor delen?
224	Informele reorganisatie in het p WSNP en faillissement

# Bijlage A

## Publicaties verschenen in 2004

### Reeks Onderzoek en Beleid<sup>7</sup>

#### *Prevention of organised crime: A situational approach*<sup>8</sup>

Bunt, H.G. van de, C.R.A. van der Schoot

Den Haag, Boom Juridische uitgevers / Ministerie van Justitie, WODC, 2003  
Onderzoek en beleid, nr. 215

#### *Bekenden van Justitie – Een verkennend onderzoek naar de ‘veelplegers’ in de populatie van vervolgte daders*

Wartna, B.S.J., N. Tollenaar

Den Haag, Boom Juridische uitgevers / Ministerie van Justitie, WODC, 2004  
Onderzoek en beleid, nr. 216

#### *Wegenverkeerswet 1994: evaluatie van de wijzigingen 1998*

Moolenaar, D.E.G., P.P.J. Groen, A.G. Mein, B.S.J. Wartna, M. Blom

Den Haag, Boom Juridische uitgevers / Ministerie van Justitie, WODC, 2004  
Onderzoek en beleid, nr. 217

#### *Uit onverdachte bron: evaluatie van de keten ongebruikelijke transacties*

Faber, W., A.A.A. van Nunen

Den Haag, Boom Juridische uitgevers / Ministerie van Justitie, WODC, 2004  
Onderzoek en beleid, nr. 218

#### *De Geschilbeslechtingdelta 2003*

Voert, M.J. ter, B. van Velthoven, m.m.v. M. van Gammeren-Zoetewij

Den Haag, Boom Juridische uitgevers / Ministerie van Justitie, WODC, 2004  
Onderzoek en beleid, nr. 219

#### *Pedoseksuele delinquentie: een onderzoek naar prevalentie, toedracht en strafrechtelijke interventies*

Leuw, E., R.V. Bijl, A. Daalder

Den Haag, Boom Juridische uitgevers / Ministerie van Justitie, WODC, 2004  
Onderzoek en beleid, nr. 220

#### *Sanctiecapaciteit 2008*

Leertouwer, E.C., G.L.A.M. Huijbregts

Den Haag, Boom Juridische uitgevers / Ministerie van Justitie, WODC, 2004  
Onderzoek en beleid, nr. 221

<sup>7</sup> In de reeks Onderzoek en Beleid zijn opgenomen:

- intern uitgevoerde onderzoeken,
- door (of in samenwerking met) externe opdrachtnemers uitgevoerde onderzoeken (nrs. 215, 218, 222, 223, 224, 225).

<sup>8</sup> Dit onderzoek werd eind 2003 afgerond, de publicatie verscheen in 2004.

*De Wet bijzondere opsporingsbevoegdheden: eindevaluatie*

Beijer, A., R.J. Bokhorst, M. Boone, C.H. Brandts, J.M.W. Lindeman  
Den Haag, Boom Juridische uitgevers / Ministerie van Justitie, WODC, 2004  
Onderzoek en beleid, nr. 222

*Kiezen voor delen? Evaluatie van de eerste fase van de invoering van  
meerpersoonscegebruik*

Moors, J.A., M.Y.W. von Berg, S. Bogaerts, J.W.M.J. van Poppel, A.M. van  
Kalmthout  
Den Haag, Boom Juridische uitgevers / Ministerie van Justitie, WODC, 2004  
Onderzoek en beleid, nr. 223

*Informeel reorganisatie in het perspectief van surseance van betaling, WSNP  
en faillissement*

Adriaanse, J.A.A., N.J.H. Huls, J.G. Kuijl en P. Vos  
Den Haag, Boom Juridische uitgevers / Ministerie van Justitie, WODC, 2004  
Onderzoek en beleid, nr. 224

*Alle regels tellen – de ontwikkeling van het aantal wetten, AMvB's en  
ministeriële regelingen in Nederland*

Jong, P.O. de, M. Herweijer  
Den Haag, Boom Juridische uitgevers / Ministerie van Justitie, WODC, 2004  
Onderzoek en beleid, nr. 225

**Reeks WODC-cahiers**

*Zelfgerapporteerde jeugdcriminaliteit in de periode 1990-2001*

Kruissink, M., A.A.M. Essers  
Den Haag, WODC, Ministerie van Justitie, 2004  
Cahier 2004-1

*Bekennen en ontkennen van verdachten: een onderzoek naar de proces-  
houding van verdachten naar aanleiding van het wetsvoorstel strekkende  
tot een vereenvoudigde bewijsmotivering bij bekende verdachten*

Jacobs, M.  
Den Haag, WODC, Ministerie van Justitie, 2004  
Cahier 2004-2

*Keuze van een gerechtelijk forum: overwegingen van partijen, voor- en nadelen*

Baas, N.J.  
Den Haag, WODC, 2004  
Cahier 2004-3

*Recidive onder verkeersdelinquenten: een overzicht van hun strafrechtelijke carrière*

Blom, M., B.S.J. Wartna  
Den Haag, WODC, 2004  
Cahier 2004-4

*Toevoegingen toegevoegd: over meervoudig gebruik van de gesubsidieerde rechtsbijstand in de periode van 1 januari 2000 tot 1 augustus 2003*

Leertouwer, E.C.  
Den Haag, WODC, 2004  
Cahier 2004-5

*Monitor Jeugd Terecht*

Blom, M., G.L.A.M. Huijbregts  
Den Haag, WODC, 2004  
Cahier 2004-6

*Lifting the ban on brothels: prostitution in 2000-2001*

Daalder, A.L.  
Den Haag, WODC, Ministerie van Justitie, 2004  
Cahier 2004-7

*Prognosemodellen Justitiële Ketens: Veiligheidsketen: technische notitie, versie 1.1*

Moolenaar, D.E.G., G.L.A.M. Huijbregts, W. van der Heide  
Den Haag, WODC, 2004  
Cahier 2004-8

*De ontwikkeling van een integratiekaart*

Rijn, A.S. van, A. Zorlu, R.V. Bijl, B.F.M. Bakker, A.A.M. Essers  
Den Haag, WODC, CBS, 2004  
Cahier 2004-9

*The development of an integration monitor of first and second generation immigrants in the Netherlands*

Rijn, A.S. van, A. Zorlu, R.V. Bijl, B.F.M. Bakker, A.A.M. Essers  
The Hague, WODC, CBS, 2004  
Cahier 2004-9a

*De geschilbeslechtingdelta van rechtspersonen; een literatuurstudie naar problemen van rechtspersonen en de oplossing*

Klein Haarhuis, C.M.  
Den Haag, WODC, 2004  
Cahier 2004-10

*Evaluatie Wet herziening GVO*

Den Haag, WODC, Erasmus Universiteit, 2004  
Cahier 2004-11

*Eerste trendrapportage notariaat. Toegankelijkheid, continuïteit, kwaliteit en integriteit van het notariaat.*

Voert, M. ter, M. van Ewijk  
Den Haag, WODC, 2004  
Cahier 2004-12

**Reeks WODC-Memoranda**

*Beter, anders en goedkoper: een literatuurverkenning ten behoeve van het traject Modernisering Sanctietoepassing*

Wartna, B.S.J., N.J. Baas, E.M.T. Beenackers  
Den Haag, WODC, 2004  
Memorandum 2004-1

**Extern uitgevoerd onderzoek**

*Actualisatie nulmeting AL Ministerie van Justitie: onderzoek naar de administratieve lasten voortvloeiend uit de regelgeving van het Ministerie van Justitie op de peildatum 31 december 2002: eindrapportage*

Bex, P.M.H.H., A. van Vliet  
Nieuwegein, Sira Consulting, 2004

*Auteurscontractenrecht: naar een wettelijke regeling?*

Hugenholtz, P.B., L.M.C.R. Guibault  
Amsterdam, Instituut voor informatierecht, 2004

*Coffeeshops in Nederland anno 2003*

Pardoel, C., J. van Haaf, S. Bogaerts en A. van Kalmthout  
Tilburg, IVA, 2004

*Correlatie onderzoek MBI: experiment ten behoeve van de toekomstige inrichting van het MBI onderzoek*

Samson, C., P. Oomen  
Amsterdam, TNS NIPO Consult, 2004

*Crisisplaatsingen in de opvanginrichtingen*

Boendermaker, L., K. Eijgenraam, E. Geurts  
Utrecht, NIZW, 2004

*Documentanalyse B9 regeling mensenhandel*

Wijers, M.

Utrecht, Verwey-Jonker Instituut, 2004

*Europeesrechtelijke grenzen aan inburgeringsverplichtingen*

Oosterom-Staples, H.

Tilburg, Universiteit van Tilburg, Vakgroep Europees en Internationaal  
Publiekrecht, 2004*Evaluatie effectiviteit terugkeerbeleid '99: een vooronderzoek naar de  
(on)mogelijkheden<sup>9</sup>*

Wijngaart, M. van den, M. Hulsen, M. Olde Monnikhof

Nijmegen, ITS/Katholieke Universiteit Nijmegen, 2003

*Evaluatie van het herziene fiscale procesrecht*

Pechler, E.B., M.W.C. Feteris

Rotterdam, Erasmus Universiteit, 2004

*Evaluatie wet bijzondere politieregisters*

Rotterdam, Erasmus Universiteit – Onderzoeksbureau Net2Legal, 2004

*Evaluatie Grote Ontnemingszaken*

Schaap, Bruin en Van Vliet c.s.

Capelle aan den IJssel, SBV, 2004

*Evaluatieonderzoek Wobka: een evaluatieonderzoek naar de Wet opnemning  
buitenlandse kinderen ter adoptie*

Braak, J. van den, E. Elderman e.a.

Woerden, Adviesbureau Van Montfoort, 2004

*Evaluatierapport wijzigingen artikel 141 Wetboek van Strafrecht en artikel 540  
e.v. Wetboek van Strafvordering*

Mein, A., A. Hartmann

Den Haag, B&amp;A Groep beleidsonderzoek &amp; Advies, 2004

*Forensische diagnostiek in de Jeugdzorg: een 'nulmeting' naar de forensische  
stand van zaken in 2003 in de arrondissementen Rotterdam, Den Haag,  
Dordrecht en Utrecht*

Braak, J.J. van den, E.C. Erftemeyer, T.M. Kayser, E.H. Veltkamp

Woerden, Adviesbureau van Montfoort, 2004

9 Dit onderzoek werd eind 2003 afgerond, de publicatie verscheen in 2004.

*Gefinancierde rechtsbijstand vergeleken: een rechtsvergelijkend onderzoek naar drie rechtsbijstandstelsels<sup>10</sup>*

Zeeland, C.M.C. van, J.M. Barendrecht

Tilburg, Centrum voor Aansprakelijkheidsrecht, Universiteit van Tilburg, 2003

*Hektor in Venlo: Monitoren drugsoverlast Venlo: tussenmeting*

Snippe, J., B. Bieleman en A. Kruise

Groningen/Rotterdam, Intraval, 2004

*Herhalen of vernieuwen: het correlatieonderzoek MBI*

Sikkel, D.

Leidschendam, Sixtat, 2004

*Herijking van het belanghebbendebegrip: een relativiteitsvereiste in het Awb-procesrecht?*

Waard, B.W.N. de, J.C.A. de Poorter, A.T. Marseille, M.J. Zomer

Tilburg/Groningen, Universiteit van Tilburg/Rijksuniversiteit Groningen, 2004

*Interventies bij schoolverzuim: inventarisatie van justitiële maatregelen bij spijbelgedrag*

Boekhoorn, P.F.M., T.E.A.M. Speller

Nijmegen, BBSO, 2004

*Juridische infrastructuur: een internationale vergelijking vanuit economisch perspectief*

Geest, G.A.A. de, J.P.B. de Mot, N. van de Beek (medew.)

Z.pl., z.u., 2004

*Klachten forensische diagnostiek jeugdigen; een onderzoek naar het aantal en de aard van de klachten die ingediend worden naar aanleiding van jeugdforensisch onderzoek*

Burik, A. van, E. Veltkamp, T. Kayser

Woerden, Adviesbureau Van Montfoort, 2004

*Opvoeden in onmacht, of...? Een meta-analyse van 17 methodieken voor intensieve pedagogische thuishulp bij normovertredend gedrag*

Veerman, J.W., J.M.A.M. Janssens, J.W. Delicat

Nijmegen, Praktikon/ACSW – Katholieke Universiteit Nijmegen, 2004

*Politiemonitor Bevolking 2004: landelijke rapportage*

B&A Groep Beleidsonderzoek & -Advies en Intomart GfK

Hilversum, Intomart GfK, 2004

10 Dit onderzoek werd eind 2003 afgerond, de publicatie verscheen in 2004.



*Programma-evaluatie van de Glen Mills School*

Hilhorst, N., E. Klooster, B. van Dijk (medew.), G. Walraven (medew.)  
Amsterdam, DSP-Groep, 2004

*Programma-evaluatie Sociale vaardigheidstraining en taakstraf Seksualiteit*

Heerwaarden, Y. van, G.J. Slump  
Amsterdam, DSP-Groep, 2004

*Quick-scan administratieve lasten procesrecht*

Bex, P.M.H.H., A. van Vliet  
Nieuwegein, Sira Consulting, 2004

*Recherche portret: over dilemma's in de opsporing*

Poot, C.J. de, R.J. Bokhorst, P.J. van Koppen, E.R. Muller  
Alphen aan den Rijn, Kluwer, 2004

*Rechten in justitiële jeugdinrichtingen: Evaluatie Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen*

Bruning, M.R., T. Liefwaard, L. Volf  
Amsterdam, Vrije Universiteit Amsterdam, 2004

*De RSJ en zijn taken: rechtspraak, advies en toezicht*

Lünnemann, K., C. Rayer  
Utrecht, Verwey-Jonker Instituut, 2004

*Samenplaatsing van jongeren in justitiële jeugdinrichtingen*

Goderie, M., M. Steketee, J. Mak, M. Wentink  
Utrecht, Verwey-Jonker Instituut, 2004

*Schadeclaims, kan het goedkoper en minder belastend? Opties om de transactiekosten van het aansprakelijkheidsrecht te verlagen*

Zeeland, C.M.C. van, J.M. Barendrecht, Y.P. Kamminga, I.N. Tzankova  
Tilburg, Universiteit van Tilburg, 2004

*Slavernij-achtige uitbuiting in Nederland, een inventariserende**literatuurstudie in het kader van de uitbreiding van de strafbaarstelling van mensenhandel*

Leun, J.P. van der, L. Vervoorn  
Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2004

*THC-concentraties in wiet, nederwiet en hasj in Nederlandse coffeeshops (2002-2003)<sup>11</sup>*

Niesink, R.J.M., F.T.A. Pijlman, S. Rigter, J. Hoek, L. Mostert  
Trimbos-instituut, Utrecht, 2003

11 Dit onderzoek werd eind 2003 afgerond, de publicatie verscheen in 2004.

*Toedeling van zaken aan en binnen gerechten: een rechtsvergelijkende studie*

Langbroek, P.M., M. Fabri

Utrecht/Bologna, Universiteit Utrecht, Instituut voor Staats- en bestuursrecht/IRSIG Bologna, 2004

*Toelating van vreemdelingen voor verblijf bij religieuze organisaties: beleid en praktijk in Nederland voor en na de Vreemdelingenwet 2000*

Hendrickx, I., T. de Lange

Nijmegen/Tilburg, Wolf Legal Publishers: Centrum voor Migratierecht, 2004

*Tendrapportage notariaat: tarieven veel voorkomende akten: eindrapportage*

Wils, J., A. Oostdijk

Leiden, Research voor Beleid, 2004

*Uitvoering van de Wet Voorkoming Schijnhuwelijken*

Holmes-Wijnker, B., M. Grootsholte, J. Bouwmeester

Leiden, Research voor Beleid, 2004

*Zeer jeugdige 'delinquenten' in Nederland: een zorgwekkende ontwikkeling?*

Doreleijers, Th.A.H., L. van Domburgh, R. Vermeiren, R.A.R. Bullens, J.W.

Veerman, W.Ph. Stol

Amsterdam, Vrije Universiteit, medisch centrum, 2004

**Overige WODC-Publicaties**

*Evaluatie van daderprogramma's: een wegwijzer voor onderzoek naar de effecten van strafrechtelijke interventies speciaal gericht op het terugdringen van recidive*

Wartna, B.S.J.

Den Haag, WODC, Ministerie van Justitie, 2004

*Kennis voor ketens: verzamelde bijdragen en WODC-lezing 2004*

Leeuw, F.L., W. Faber, E. Niemeijer, R.V. Bijl, A. van Rijn, H. van de Stadt, J.

Slot, M. Barendrecht, R. Verdonk

Den Haag, WODC, Ministerie van Justitie, 2004

*Kennis voor Ketens*

Leeuw, F.L.

In: Kennis voor ketens: verzamelde bijdragen en WODC-lezing 2004

Den Haag, WODC, Ministerie van Justitie, 2004

*Recidivemeting onder de deelnemers aan de Sociale Vaardigheidstraining voor groepen van het Leger des Heils*

Knaap, L.M. van der, A.M. van der Laan, B.S.J. Wartna

Den Haag, Ministerie van Justitie, WODC-Recidivestudies nr. 3, 2004

*Recidivemeting onder de deelnemers van drie verschillende justitiële interventies*

Knaap, L.M. van der, A.M. van der Laan, B.S.J. Wartna

Den Haag, Ministerie van Justitie, WODC, 2004

*Zelfgerapporteerde Jeugdcriminaliteit in de periode 1990-2001*

(BR Nota 280)

Laan, A.M. van der

Den Haag, Ministerie van Justitie, WODC, 2004

*Jaarbericht 2003*

Den Haag, WODC, Ministerie van Justitie, 2004

*Onderzoekprogramma WODC 2004*

Den Haag, WODC, Ministerie van Justitie, 2004

*Zelfevaluatie WODC 2004: kwaliteit, doelmatigheid en benutting van interne en externe rapporten*

Mascini, P., W. van der Heide, W. de Jongste

Den Haag, WODC, 2004

## Bijlage B

### Wetenschappelijke artikelen en bijdragen van medewerkers



Barendrecht, M., A. Klijn, F.L. Leeuw, R. Eshuis e.a.  
*Balanceren en Vernieuwen. Een kaart van sociaal-wetenschappelijke kennis  
voor de Fundamentele herbezinning Procesrecht*  
Raad voor de Rechtspraak, Den Haag, 2004

Berghuis, Bert, Frans L. Leeuw, Marit Scheepmaker (red.)  
Voorwoord JV Beleidstheorieën  
*Justitiële verkenningen*, jrg. 30, nr. 5, 2004, p. 5-9

Bijleveld, C.C.J.J., P.R. Smit  
The Netherlands  
In: *Cross-National Studies in Crime and Justice*, Bureau of Justice Statistics,  
Washington, U.S. Department of Justice, 2004, p. 161-196

Bogaerts, S.  
Bodies for Sale: ethics and exploitation in the human body trade  
*Medicine, Health Care and Philosophy: A European Journal*, jrg. 7, nr. 3, 2004,  
p. 367-368

Bogaerts, S., G. Vervaeke, J. Goethals,  
A comparison of relational attitude and personality disorders  
*Sexual Abuse: A journal of Research and Treatment*, nr. 16, 2004, p. 37-47

Bogaerts, S., G. Vervaeke, J. Goethals  
Interpersonal factors in the explanation of familial and non-familial  
paedophilia  
*Sexual Abuse: A journal of Research and Treatment*, nr. 16, 2004, p. 37-47

Bokhorst, R.J.  
De stelselmatige burgerinformant  
In: M. Boone, R.S.B. Kool, C.M. Pelsler, T. Boekhout van Solinge (red.),  
*Discretie in het strafrecht*, Pompe Reeks, Den Haag, Boom juridische  
uitgevers, 2004, p. 77-89

Bokhorst, R.J.  
De telefoontap in grote opsporingsonderzoeken  
*Juristische verkenningen*, jrg. 30, nr. 4, 2004, p. 84-95

Bruinsma, G.J.N., W. Bernasco, H. Elffers, W. Huisman, P. van der Laan, J.P.  
van der Leun, J.P. F. Luykx, C.J. de Poot, G.N.G. Vanderveen, H.C. Wagenaar,  
F. Weerman  
De stad en Sociale onveiligheid. Een state-of-the art van wetenschappelijke  
kennis in Nederland,  
In: E.R. Muller (red.), *Veiligheid*, Den Haag, Kluwer, 2004, p. 277-316

Bunt, H.G. van de, E.R. Kleemans  
Transnational organized crime. New directions for empirical research and  
public policy  
In: G. Bruinsma, H. Elffers, J. de Keijser (eds.), *Punishment, Places, and  
Perpetrators: Developments in Criminology and Criminal Justice Research*,  
Cullompton: Willan Publishing, 2004, p. 198-211

Croes, Marnix  
Vertrouwen in enquetes?  
*Nederlands Juristenblad*, jrg. 30, 2004, p. 1548-1549

Daalder, A.  
National Report: The Netherlands  
In: G. Vermeulen, H. de Pauw (eds.), *Missing and sexually exploited children  
in the EU, Epidemiological data*, Antwerpen/Apeldoorn, Maklu Publishers,  
2004, p. 295-319

Donker, A., E.R. Kleemans, P. van der Laan, P. Nieuwbeerta (red.)  
Ontwikkelings- en levensloopcriminologie,  
themanummer *Tijdschrift voor Criminologie*, jrg. 46, nr. 4, 2004

Donker, A., E.R. Kleemans, P. van der Laan, P. Nieuwebeerta  
Ontwikkelings- en levensloopcriminologie in vogelvlucht  
In: A. Donker, E.R. Kleemans, P. van der Laan, P. Nieuwebeerta (red.),  
Ontwikkelings- en levensloopcriminologie, themanummer *Tijdschrift voor  
Criminologie*, jrg. 46, nr. 4, 2004, p. 322-329

Erp, J.G. van, K. Peters, S. Verberk  
Certificatie, instrument van de 'andere overheid'  
*Bestuurskunde*, jrg. 13, nr. 5, 2004, p. 202-204

Erp, J.G. van  
Coördinatie van bestuursrechtelijke uitspraken. Verslag van een discussie  
*Trema*, nr. 9, 2004, p. 402-406

Erp, J.G. van, K. Peters, S. Verberk  
Het kabinetsstandpunt Certificatie en Accreditatie en de beleidspraktijk  
*Bestuurskunde*, jrg. 13, nr. 5, 2004, p. 202-204

Erp, J.G. van, S. Verberk  
Private normstelling: alternatief voor publieke regulering?  
*Bestuurskunde*, jrg. 13, nr. 5, 2004, p. 216-222

Erp, J.G. van  
Administratieve lasten en naleving van regelgeving door ondernemingen,  
bespreking van P. Pronk: de verborgen belastingdienst  
*Recht der Werkelijkheid, tijdschrift voor de sociaal-wetenschappelijke  
bestudering van het recht*, jrg. 25, nr. 2, 2004, p. 71-75

Graaf, R. de, R.V. Bijl, M. ten Have, A.T.F. Beekman, W.A.M. Vollebergh  
Pathways to comorbidity: the transition of pure mood, anxiety and  
substance use disorders into comorbid conditions in a longitudinal  
population-based study  
*Journal of Affective Disorders*, jrg. 82, 2004, p. 461-467

Graaf, R. de, R.V. Bijl, M. ten Have, A.T.F. Beekman, W.A.M. Vollebergh  
Rapid onset of comorbidity of common mental disorders: findings from the  
Netherlands Mental Health Survey and Incidence Study (NEMESIS)  
*Acta Psychiatrica Scandinavica*, jrg. 109, 2004, p. 655-63

Kleemans, E.R.  
Crossing borders, Organised crime in the Netherlands  
In: C.J.C.F. Fijnaut, L. Paoli (eds.), *Organised Crime in Europe: Concepts,  
Patterns and Control Policies in the European Union and Beyond*, Dordrecht,  
Springer, 2004, p. 303-332

- Kleemans, E.R., P. van der Laan, P. Ponsaers (red.)  
Criminologie in Nederland. Een Vlaamse spiegel  
*Tijdschrift voor Criminologie*, jrg. 46, jubileumuitgave - 30 jaar NVK, 45 jaar TvC, 2004
- Kleemans, E.R., P. van der Laan, P. Ponsaers  
Belgische criminologen en Nederlandse criminologie  
In: Kleemans, E.R., P. van der Laan, P. Ponsaers (red.), *Criminologie in Nederland. Een Vlaamse spiegel*, *Tijdschrift voor Criminologie*, jrg. 46, jubileumuitgave - 30 jaar NVK, 45 jaar TvC, 2004, p. 1-4
- Klein Haarhuis, Carolien, Frans L. Leeuw  
Fighting governmental corruption: the new World Bank programme evaluated  
*Journal of International Development*, nr. 16, 2004, p. 547-561
- Klein Haarhuis, Carolien, Frans L. Leeuw  
De reconstructie van programmatheorieën: beschikbare methoden en een toepassing op het anticorruptieprogramma van de Wereldbank  
*Justitiële verkenningen*, jrg. 30, nr. 5, 2004, p. 11-31
- Knaap, L. M. van der, L. Beenker, B. Bijl  
*TVA: Vragenlijst Taken en Vaardigheden van Adolescenten: handleiding*  
Duivendrecht, PI Research, 2004.
- Krabbendam, L., I. Myin-Germeys, M. Hanssen, R.V. Bijl, R. de Graaf, W. Vollebergh, M. Bak, J. van Os  
Hallucinatory experiences and onset of psychotic disorder: evidence that the risk is mediated by delusion formation.  
*Acta Psychiatrica Scandinavia*, jrg. 110, nr. 4, 2004, p. 264-72
- Kromhout, M.H.C.  
Evaluatie Vreemdelingenwet 2000: achtergrond en opdracht.  
In: Commissie Evaluatie Vreemdelingenwet 2000, Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum, Kiwa Management Consultants & Bureau Boekhoorn Sociaal-wetenschappelijk Onderzoek, *Evaluatie Vreemdelingenwet 2000, Terugkeerbeleid en Operationeel Vreemdelingtoezicht*, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2004, p. 21-33
- Kruisbergen, E.W.  
Inburgering en integratie: het beleid  
In: ISEO & COS. *Minderhedenmonitor 2003. Inburgering en integratie in Rotterdam*, Rotterdam, ISEO & COS, 2004, p. 1-11

Kruisbergen, E.W., Th. Veld

Inleiding

In: ISEO & COS. *Minderhedenmonitor 2003. Inburgering en integratie in Rotterdam*, Rotterdam, ISEO & COS, 2004, p. 13-30

Kuhry, Bob, Paul Smit, Esther Backbier, Ab van der Torre

Politie en Justitie

In: *Prestaties van de publieke sector; een internationale vergelijking*, Den Haag, SCP, 2004, p. 215-258

Laan, A.M. van der

*Weerspannigheid en delinquentie. Shermans 'defiance' theorie als een verklaring voor de averechtse werking van sanctioneren (proefschrift)*  
Groningen, Vakgroep Strafrecht en Criminologie, RU Groningen, 2004

Leeuw, Frans L.

Diminishing returns in evaluation? Challenges for educational evaluators  
*Lifelong Learning in Europe*, jrg. 9, nr. 2, 2004, p. 106-114

Leeuw, Frans L.

Krachtige theorieën ter verlichting van juristen  
*Recht der Werkelijkheid, tijdschrift voor de sociaal-wetenschappelijke bestudering van het recht*, jrg. 25, nr. 1, 2004, p. 65-70

Leeuw, Frans L.

Trends in toezichtsland  
*Publiek Management*, februari 2004, p. 48

Leeuw, Frans L., Bert Niemeijer

Empirisch-theoretisch onderzoek en rechtswetenschap  
*Nederlands Juristenblad*, jrg. 79, nr. 28, 2004, p. 1434-1436

Leeuw, Frans L., Leslie Cooksy

Evaluating the performance of development agencies: the role of meta-evaluation  
In: G. Keith Pitman et al (eds.), *Evaluating development effectiveness, World Bank Series on Evaluation and Development*, Vol 7, NewYork/London, Transaction Publishers, Rutgers, 2004, p. 95-108

Munk, K.

*Understanding the Stranger – final report*  
London, Information Centre about Asylum and Refugees in the UK (ICAR), 2004



Munk, K.

*Understanding Voluntary Return*

London, Home Office, 2004

Malsch, M., C.J. de Poot, M. Verkuylen, G. Wolters

Hoe helder is de rechter? Leesbaarheid en begrijpelijkheid van strafrechtelijke vonnissen

*Nederlands Juristenblad*, jrg. 79, 2004, p. 1112-1117

Mascini, P.

De wisselvalligheid van de twijfel: ongelijkheid in de uitvoering van het asielbeleid verklaard

In: P. Mascini, N. Doornbos (red.), *Onbekend terrein: grenzen van het vreemdelingenbeleid*, *Amsterdams Sociologisch Tijdschrift (boeknummer)*, vol. 31, nr. 1, 2004, p. 113-146

Mascini, P., N. Doornbos

*De uitvoering van het Nederlandse vreemdelingenbeleid*

In: P. Mascini, N. Doornbos (red.), *Onbekend terrein: grenzen van het vreemdelingenbeleid*, *Amsterdams Sociologisch Tijdschrift (boeknummer)*, vol. 31, nr. 1, 2004, p. 7-19

Mascini, P.

Boekbesprekingen, Satvinder Juss, *Discretion and Deviation in the Administration of Immigration Control*, *Modern Legal Studies*, London, Sweet & Maxwell, 1997, en Keith Hawkins (red.), *The Uses of Discretion*, (tweede druk), *Oxford Socio-Legal Studies Series*, Oxford, Clarendon Press, 2001

*Amsterdams Sociologisch Tijdschrift*, jrg. 31, nr. 1, p. 226-229

Moolenaar, Debora

Voorspellingen cellenmarkt geen 'self-fulfilling prophecy'

*Aenorm*, jrg. 11, nr. 44, p. 28-32

Niemeijer, E., L. Combrink-Kuiters

Mediation, andere rechtshulp: de onderzoeksresultaten

*Rechtshulp*, nr. 2, 2004, p. 2-7

Neeleman, J., R.V. Bijl, J. Ormel

Neuroticism, a central link between somatic and psychiatric morbidity: path analysis of prospective data

*Psychological medicine.*, jrg. 34, nr. 3, 2004, p. 521-531

Niemeijer, E.

Boekbespreking diss. Heleen Weyers: Euthanasie: het proces van rechtsverandering

*Themis*, jrg. 6, nr. 165, 2004, p. 321-324

Ooyen-Houben, M. van

Drang bij criminele harddruggebruikers – een onderzoek naar de toepassing van drang in Nederland

*Tijdschrift voor Criminologie*, jrg. 46, nr. 3, 2004, p. 233-248

Ooyen-Houben, M. van

De drangaanpak van criminele harddruggebruikers; een programma-theoretisch model

*Justitiële verkenningen*, jrg. 4, nr. 4, 2004, p. 49-63

Ooyen-Houben M. van, B. Bieleman

*A combined effort to combat XTC in The Netherlands – results of the first assessment. Proceedings Second Technical Conference on Drug Control Research*

Wenen, UNODC/ONDCP, 2004

Ooyen-Houben, M. van, B. Bieleman,

*A combined effort to combat XTC in The Netherlands. Proceedings Second technical Conference on Drug Control Research*

Wenen, UNODC/ONDCP, 2004 (CD-Rom)

Poot, C.J. de, R.J. Bokhorst, P.J. van Koppen, E.R. Muller

*Rechercheportret: Over dilemma's in de opsporing*

Alphen aan den Rijn, Kluwer, 2004

Poot, C.J. de

Dilemma's in de opsporing

*Justitiële verkenningen*, jrg. 30, nr. 4, 2004, p. 9-17

Poot, C.J. de, P.J. van Koppen

Meten van Recherchewerk

*Justitiële verkenningen*, jrg. 30, nr. 4, p. 35-48

Semin, G.R., C.J. de Poot

Question wording and choice as indicators of bias

In: M. Bulmer (ed.) *Questionnaires*, jrg. 1, London, Sage, 2004

Spapens, A.C., S. Bogaerts, M.Y. Bruinsma

Profielen van verdachten van voetbalgerelateerd geweld

*Politie en Wetenschap*, jrg. 22, 2004, p. 23-34

Spijker, J., R. de Graaf, R.V. Bijl, A.T.F. Beekman, J. Ormel, W.A. Nolen  
Determinants of persistence of major depressive episodes in the general  
population. Results from the Netherlands Mental Health Survey and  
Incidence Study (NEMESIS)  
*Journal of Affective Disorders*, jrg. 81, 2004, p. 231-240

Spijker, J., R. de Graaf, R.V. Bijl, A.T.F. Beekman, J. Ormel, W.A. Nolen  
Functional disability and depression the general population. Results from  
the Netherlands Mental Health Survey and Incidence Study (NEMESIS).  
*Acta Psychiatrica Scandinavia*, jrg. 110, 2004, p. 208-214

Tulder, F. van, P. Smit, S. Siero  
Ophelderingspercentages als maatstaf voor prestaties?  
*Justitiële verkenningen*, jrg. 30, nr. 4, 2004, p. 49-62

Voert, Marijke ter  
Rechters in de delta: over de rol van de rechtspraak in de beslechting van  
geschillen van Nederlandse burgers  
*Rechtstreeks*, jrg. 1, nr. 4, 2004, p. 7-47

Wartna, Bouke, Nikolaj Tollenaar  
Resocialisatie of detentie? Over uitvalkansen en kosten-batenanalyses  
*Justitiële verkenningen*, jrg. 30, nr. 4, 2004, p. 98-103

## Bijlage C

### Overige publicaties

Amhil, M., M. Kromhout

Marokkaanse probleemjongeren en de hulpverlening: daders én slachtoffers.

*Mzine*, jrg. 3, nr. 2, 2004, p. 16-17

Bogaerts, S.

De bal of de man? Verdachten van voetbal gerelateerd geweld

In: J. Janssen, *Jaarboek Sport: Beleid en onderzoek editie*, Nieuwegein, W.J.H.

Mulier Instituut/Arko Sports Media, 2003, p. 107-108

Bogaerts, S.

Interpersoonlijke factoren bij de verklaring van pedoseksualiteit

*Ad Valvas*, jrg. 4, nr. 1, 2004, p. 3-8

Bogaerts, S., S. Pleysier, S. Vanheule

Vangst-hervangst methode voor de schatting van delinquente populaties.

*Panopticon*, nr. 4, 2004, p. 72-76

Bokhorst, R.J.

Evaluatie van de Wet bijzondere opsporingsbevoegdheden

*CIROC-nieuwsbrief*, jrg. 4, nr. 4, 2004, p. 2-3

Bokhorst, R.J.

Rechercheren in zware zaken

*CIROC-nieuwsbrief*, jrg. 4, nr. 2, 2004, p. 2-3

Erp, J.G. van

Proefproject zegt winkeldieven de wacht aan

*SEC*, jrg. 18, nr. 5 2005, p. 12-15

Kleemans, E.R., R. Staring (red.)

*CIROC-Nieuwsbrief*, jrg. 4, nr. 1-4, 2004

Leeuw, Frans L.

Shared cognitive services: uitdaging voor controllers?

Column in: *Public Controlling*, Den Haag, Sdu Uitgevers, 2004

Leeuw, Frans L.

Toezicht en verandering: over drukte in én door deze wereld en burning

questions die zijn blijven liggen

Column in: *Public Controlling*, Den Haag, Sdu Uitgevers, 2004

Nicolaas, H., A. Sprangers, A. Zorlu, J. Hartog

Migranten: wie komen, wie gaan terug en wie laten hun gezin overkomen?

*Bevolkingstrends*, 2004-II, Voorburg/Heerlen, 2004, p. 26-42

- Poot, C.J. de, R.J. Bokhorst, P.J. van Koppen, E.R. Muller  
De moord op Oscar Olthof: Een fictieve zaak vol echte elementen in boek  
Rechercheportret (deel 1-4)  
*Algemeen Politieblad*, jrg. 153, nr. 7 (p. 16-19), nr. 8 (p. 11-13), nr. 9 (p. 12-14),  
nr. 10 (p. 12, 14-15), 2004
- Smit, Paul  
Europa: waar gaat dat heen met de criminaliteit?  
*SEC*, 10<sup>e</sup> jrg., nr. 2, 2004, p. 5-7
- Sprangers, A., A. Zorlu, J. Hartog, H. Nicolaas  
Immigranten op de arbeidsmarkt  
*Bevolkingstrends*, 2004-II, Voorburg/Heerlen, 2004, p. 45-53
- Sprangers, A., A. Zorlu, J. Hartog, H. Nicolaas  
Immigranten op de arbeidsmarkt  
*Sociaal-Economische Trends*, 2004-II, afl. 2, Voorburg/Heerlen, 2004, p. 27-37
- Sprangers, A., A. Zorlu, J. Hartog, H. Nicolaas  
Werk en uitkering van Turkse en Marokkaanse immigranten  
*Bevolkingstrends*, 2004-III, Voorburg/Heerlen, 2004, p. 90-96
- Verhoeven, M.  
Beluizen, dekmantels voor fraude en terrorisme?  
*CIROC-Nieuwsbrief*, jrg. 4, nr. 3, 2004, p. 3-4
- Verhoeven, M.  
Trends in terrorisme  
*CIROC-Nieuwsbrief*, jrg. 4, nr. 2, 2004, p. 3-4
- Voert, M.J. ter  
Paths to Justice in the Netherlands. Looking for signs of social exclusion  
*Journal of Law and Society*, Leiden University, Department of Economics  
Research, Memorandum 2004.04
- Zorlu, A., J. Hartog, A. Sprangers, H. Nicolaas  
Retourmigratiegedrag van recente immigranten  
*Economisch Statistische Berichten*, augustus, 2004, p. 402-404

## Bijlage D

### Nevenactiviteiten en externe optredens

#### **Beijaard, F.W.**

##### *Lidmaatschap*

- Lid begeleidingscommissie onderzoek *Illegalen op de woningmarkt* voor het Ministerie van VROM

##### *Externe optredens*

- 24 juni 2004: deelname 1e expert meeting *Terugkeerbeleid* (beleid), Prognosemodel Ministerie van Justitie
- 29 juni 2004: deelname 2e expert meeting *Terugkeerbeleid* (uitvoering), Prognosemodel Ministerie van Justitie
- 17 juni 2004: Presentatie *Documentanalyse B9-regeling*, Werkconferentie *Uitvoering B9-regeling*, Hotel Mercure, Den Haag

#### **Bijl, R.V.**

##### *Lidmaatschappen*

- Reviewer *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*
- Reviewer *Acta Psychiatrica Scandinavia*

##### *Externe optredens*

- 15-16 januari 2004: Werkbezoek *Home Office*, Londen
- 22 april 2004: Voorzitter workshop *Integratie*. WODC-congres *Kennis voor Ketens*, Den Haag
- 28 juni 2004: Lezing *The Dutch policy on evaluation and monitoring the integration of migrants*. Committee of Experts on Integration and Diversity, Raad van Europa, Strassbourg
- 30 juni 2004: Lezing *The State of Mental Health in the European Union*. Round Table conference EU/WHO, Parijs
- 24 juni 2004: Voorzitter workshop *Setting a viable sets of indicators on integration*. EU conference *Indicators of Integration*, Londen
- 30 september 2004: Lezing *Monitoring immigrant integration*. Metropolis Conferentie, Genève
- 25 november 2004: Presentatie *Monitoring the Processes*

#### **Bogaerts, S.**

##### *Lidmaatschappen*

- Hoofddocent Psychotherapie en empirisch onderzoek: nood aan evidence based research, *Universiteit Gent*, Advanced Master, vaktitularis
- Hoofddocent TIAS, Gedragsmanagement, Master of Health Administration, *Universiteit van Tilburg*
- Redactielid *Panopticon*, criminologische basisinformatie
- Reviewer *Medicine, Health Care and Philosophy. A European Journal*
- Reviewer *Sexual Abuse: A journal of Research and Treatment*

*Externe optredens*

- 24 maart 2004: *Risicotaxatie bij seksuele delinquenten; het deskundigenonderzoek*. Lezing in het kader van de Voortgezette Postacademische Vorming, Katholieke Universiteit Leuven, Leuven
- 3 april 2004: Lezing *Interpersonal factors and personality disorders as discriminators between intrafamilial and extrafamilial molesters*. International Association for Forensic Psychiatry IAFP, Edinburgh, Schotland
- 15 juni 2004: Lezing *Seksuele gezondheid in Vlaanderen: deviante kenmerken*. Eerste Vlaams congres van de seksuele gezondheidszorg, Brussel
- 16 december 2004: *Gedragsmanagement in Gezondheidszorg en jobgerelateerde stress*. Lezing in het kader van de opleiding Master of Health Administration, TIAS, Universiteit van Tilburg

**Bokhorst, R.J.***Lidmaatschappen*

- Rechter-plaatsvervanger bij de rechtbank 's-Hertogenbosch
- Adviserende onderzoeker voor het internationale onderzoek naar het functioneren van een *Joint Investigation Team*
- Lid *Scientific Advisory Board* of the *Joint Investigation Team*

*Externe optredens*

- 28 januari 2004: Lezing *Organisatie en onderzoeksmethoden van de politie*. Symposium over Dilemma's in de opsporing; Uitgevershuis, Den Haag
- 22 april 2004: Postersessie *Georganiseerde criminaliteit*. WODC-congres *Kennis voor Ketens*, Den Haag
- 29 april 2004: Lezing *Recherchetechnieken en opsporing*. Nederlands Forensisch Instituut, Rijswijk
- 27 mei 2004: Lezing *Sociale netwerken rond verdachten en slachtoffers: belang voor de opsporing*. WODC-NSCR symposium *Buurt en opsporing: theoretische, empirische en praktische ontwikkelingen*, Leiden
- 17 juni 2004: Paperpresentatie *Beoordeling van effectiviteit van opsporingsmethoden*. Congres Nederlandse Vereniging voor Criminologie, Den Haag
- 18 juni 2004: *Recherchewerk en rechermethoden: over dilemma's in de opsporing*. Twee workshops op het Recherchecongres van de LSOP/KLPD, Apeldoorn
- 12 oktober 2004: Lezing *Toepassing en effectiviteit van de telefoontap in het opsporingsonderzoek*. Arrondissementsparket Amsterdam, Amsterdam
- 10 november 2004: Lezing *CIE en BOB*. Themadagen van de Criminele Inlichtingeneenheden Noord-Holland en Utrecht, Doetinchem
- 21 december 2004: *Evaluatie Wet bijzondere opsporingsbevoegdheden*. Presentatie t.b.v. het stafoverleg Nationale Recherche, Rotterdam

### **Croes, M.T.**

#### *Lidmaatschappen*

- Chroniqueur *Tijdschrift voor Criminologie*
- Lid redactieraad *Justitiele verkenningen*
- Lid *Werkgroep Meet- en Analyseproblemen in de criminologie (MAC)*

#### *Extern optreden*

- 10 december 2004: Presentatie *De waarde van sociaal kapitaal. Over de kans op problemen, oplossingsstrategieën en ontknopingen*. I.s.m. M. van Gammeren-Zoetewij, VSR-jaarcongres, Leiden

### **Daalder, A.**

#### *Lidmaatschappen*

- Lid begeleidingscommissie onderzoek *Zedencriminaliteit in Nederland*, NPA
- Lid Raad van Advies *Stichting Onderzoek Risico's in Ontwikkeling*
- Lid kernredactie *SEC*
- Gastdocent *ROI cursus Beleidsevaluatie en monitoring*

### **Erp, J.G. van**

#### *Externe optredens*

- 16 juli 2004: Deelname internationale expertmeeting *Bestuurlijke boete*, Universiteit Utrecht, Utrecht
- 8 september 2004: Organisatie werkbijeenkomst: *Gedragswetenschappelijk onderzoek naar naleving*. Erasmus Universiteit Rotterdam, Rotterdam

### **Eshuis, R.J.J.**

#### *Externe optredens*

- 13 januari 2004: Organisatie van en deelname aan *Forumdiscussie Claimcultuur*. Van Hooffzaal, Ministerie van Justitie, Den Haag
- 11 maart 2004: Presentatie *Vertrouwen in de rechtspraak*, t.g.v. verschijnen 1<sup>e</sup> nr. tijdschrift *Rechtstreeks*, Diligentia, Den Haag
- 10 juni 2004: Working group *Plenary meeting Benchmark CEPEJ*, Strassbourg
- 21 september 2004: Presentatie *European Judicial Systems 2002* (powerpoint). Cepej plenary meeting, Strassbourg
- 28-29 oktober 2004: Internationale expertmeeting *Fundamentele Herbezinning BPR*. Raad voor de Rechtspraak, Den Haag
- 13 december 2004: Presentatie *European Judicial Systems 2002* (powerpoint). Raad voor Rechtspraak, Den Haag



**Gammeren-Zoetewij, M. van***Extern optreden*

- 10 december 2004: Presentatie *De waarde van sociaal kapitaal. Over de kans op problemen, oplossingsstrategieën en ontknopingen*. I.s.m. M.T. Croes op het VSR-jaarcongres, Leiden

**Heide, W. van der***Extern optreden*

- 28 april 2004: Presentatie *Wat is/doet SIBa*. NFI, Den Haag

**Kleemans, E.R.***Lidmaatschappen*

- Redacteur en redactievoorzitter *Tijdschrift voor Criminologie*
- Redacteur *CIROC-nieuwsbrief*
- Gastdocent *Stichting Studiecentrum Rechtspleging (SSR)* t.b.v. opleiding *Zware georganiseerde criminaliteit* voor leden van OM en ZM
- Lid begeleidingscommissie *Nationaal Dreigingsbeeld*
- Lid begeleidingscommissie onderzoek *Criminele Geldstromen*, Ministerie van Financien

*Externe optredens*

- 7 januari 2004: Organisatie CIROC-studiedag over *Liquidaties*, Amsterdam
- 31 maart 2004: Organisatie CIROC-studiedag over *Criminele carrières in de georganiseerde misdaad*. Amsterdam (i.s.m. F.L. Leeuw)
- 31 maart 2004: Voorzitter ochtendsessie van CIROC-studiedag over *Criminele carrières in de georganiseerde misdaad*. Amsterdam
- 31 maart 2004: Lezing *Criminele carrières in de georganiseerde misdaad*. CIROC-studiedag, Amsterdam
- 22 april 2004: Postersessie *Monitor Georganiseerde criminaliteit*. WODC-congres *Kennis voor Ketens*, Den Haag
- 9 juni 2004: Organisatie CIROC-studiedag over *De Albanezen*. Amsterdam
- 26 augustus 2004: ESC-congres (voorbereidingscommissie). Organisatie twee peer reviewed sessies: *Evaluating criminal justice programs: a state of the art* en *Punishment and treatment; a hybrid approach*. European Society of Criminology, Amsterdam
- 1 november 2004: Organisatie CIROC-studiedag over *De bestuurlijke aanpak van georganiseerde criminaliteit/Evaluatie van het Van Traa team*, Amsterdam
- 15 december 2004: Voorzitter middagsessie CIROC-studiedag over *Zicht op misdaad en onroerend goed*, Amsterdam
- 15 december 2004: Organisatie CIROC-studiedag over *Zicht op misdaad en onroerend goed*, Amsterdam

**Klein-Meijer, M.A.V.**

*Lidmaatschap*

- Lid *Bibliotheekcommissie Ministerie van Justitie*

**Klein-haarhuis, C.M.**

*Externe optredens*

- 14 april 2004: Expertmeeting buitenlandse zaken *Goed Bestuur* (deelonderwerp *corruptie*). Meta-evaluatie pilot *Rechtshandhaving in het kader van de RPE/VBTB*. Ministerie van Buitenlandse Zaken, Den Haag
- 9 september 2004: Presentatie *De geschilbeslechtingdelta van rechtspersonen*. Ministerie van Justitie, DSR, Den Haag
- 10 december, 2004: Presentatie *De geschilbeslechtingdelta van rechtspersonen*. VSR Jaarcongres 2004, Leiden

**Knaap, L.M. van der**

*Lidmaatschappen*

- Lid Begeleidingscommissie van het onderzoek naar de *interbeoordelaarsbetrouwbaarheid en bruikbaarheid van de Quick Scan voor de Stichting Reclassering Nederland*
- Lid van de *Commissie van Toezicht van de Justitiële Jeugdinstelling Teylingereind*

*Extern optreden*

- 17 juni 2004: Lezing *Recidivemetingen en effectonderzoek: een praktijkvoorbeeld*. NVK-Congres, Den Haag

**Kogel, C.H. de**

*Lidmaatschappen, docentschappen*

- Lid begeleidingscommissie *Ontwikkeling en evaluatie van een agressiehanteringstherapie voor volwassen forensisch psychiatrische patiënten* (van Radboud Universiteit Nijmegen en TBS-kliniek De Kijvelanden)

*Externe optredens*

- 9 en 23 januari 2004: Presentatie bij Expertmeetings over het begrip *Blijvend delictgevaarlijkheid* in het kader van het project *Peiling capaciteitsbehoefte long stay*. Utrecht
- 13-15 februari 2004: Deelname expertmeeting, *Legislation and treatment of mentally disordered offenders in EU-Member States*. Institut für Seelische Gesundheit, Mannheim
- 21 april 2004: Lezing *Evaluation of the long stay unit of forensic psychiatric*

*hospital Veldzicht & some dilemma's concerning long stay patients.*

Bundescongress der Psychologinnen und Psychologen im Justizvollzug.

Plaats: Van der Hoevenkliniek, Utrecht.

- 6-9 juni 2004: Presentation *How to recognize 'chronically dangerous' forensic patients?* Conference of the International Association of Forensic Mental Health Services, Stockholm (i.s.m. C. Verwers, V. den Hartogh en R.V. Bijl).
- 30 juni 2004: *Hoe herken je een 'blijvend delictgevaarlijke' patiënt?* Presentatie op bijeenkomst onderzoekers forensische veld, De Meren, Amsterdam
- 26-28 augustus 2004: *Evaluation of the long stay unit of forensic psychiatric hospital Veldzicht & some dilemma's concerning long stay patients.* Presentation at European Society of Criminology, Amsterdam
- 9 december 2004: Presentatie aan TBS-directeurenoverleg over: *Onderzoek naar behoefte aan capaciteit voor 'blijvend delictgevaarlijke' forensisch psychiatrische patienten*, Utrecht

#### **Kromhout, M.H.C.**

*Lidmaatschap*

- Lid *Commissie van toezicht justitiële jeugdinrichting Teylingereind*

*Externe optredens*

- 30 september: Presentatie *Evaluation of the Dutch Aliens SAct 2000*. Ninth International Metropolis Conference, Genève
- 14 september 2004: Gastdocent *College kwalitatief onderzoek naar Marokkaanse jongeren in hulpverlening*, Universiteit Leiden

#### **Kruisbergen, E.W.**

*Lidmaatschap*

- Lid begeleidingscommissie van onderzoek naar *lange-termijneffecten van reïntegratie*, van Inspectie voor Werk en Inkomen (IWI) van het Ministerie van SZW

*Extern optreden*

- 25 november 2004: Presentatie voor de *Expertisegroep Drugskoeriers Schiphol*

#### **Kruissink, M.**

*Extern optreden*

- 9 juni 2004: Lezing voor criminologiestudenten over *werken bij Justitie*, op uitnodiging van het Directoraat Generaal Preventie Jeugd en Sancties, Den Haag

### **Kulu, I.**

#### *Externe optredens*

- 22 april 2004 Presentatie *Opzet van het onderzoek kwaliteit van asielbeslissingen in eerste aanleg*. 11e Sociaal Wetenschappelijke Studie Dagen, Sessie Vreemdelingenbeleid, Amsterdam
- 25 november 2004 Lezing *Quality of asylum decisions: uses and limitations of survey of asylum files*. 2nd Conference of the EAPS (European Association for Population Studies) Working Group on International Migration Conference, Rome

### **Laan, A.M. van der**

#### *Externe optredens*

- 17 juni 2004: Paperpresentatie *Weerspannigheid en delinquentie. Kan bij jongeren een sanctionering door de politie averechts werken?*. NVK congres, Den Haag.
- 25-28 augustus 2004: Paperpresentatie *Defiance and delinquency. The adverse effects of sanctioning*. Congres European Society of Criminology, Amsterdam

### **Leertouwer, E.C.**

#### *Externe optredens*

- 3 februari 2004: Presentatie *Prognosemodel Ministerie van Justitie*, WSB+, Ministerie van Justitie, Den Haag
- 24 februari 2004: Presentatie *Prognosemodel Ministerie van Justitie*, Stafdirectie Coördinatie Vreemdelingenketen (SCV), Den Haag
- 26 februari 2004: Presentatie *Prognosemodel Ministerie van Justitie*, DG Rijksbegroting van het Ministerie van Financiën, Ministerie van Financiën, Den Haag
- 26 maart 2004: Presentatie *Prognosemodel Ministerie van Justitie*, Bestuursraad, Ministerie van Justitie, Den Haag
- 22 april 2004: Posterpresentatie *Prognosemodel Ministerie van Justitie*, WODC-lezing, Den Haag
- 13 mei 2004: Presentatie *Prognosemodel Ministerie van Justitie*, Lunchbijeenkomst bij DSRS, Den Haag
- 3 juni 2004: Presentatie *Prognosemodel Ministerie van Justitie*, Sociaal en Cultureel Planbureau, Den Haag
- 22 juni 2004: Presentatie *Prognosemodel Ministerie van Justitie*, Centraal Justitieel Incassobureau
- 12 oktober 2004: Presentatie *Prognosemodel Ministerie van Justitie*, Centraal Planbureau
- 26 oktober 2004: Expertmeeting *Prognosemodellen vreemdelingenketen*. Stafdirectie Coördinatie Vreemdelingenketen (SCV), Den Haag

- 5 november 2004: Presentatie *Prognosemodel Civiel Ministerie van Justitie*, Raad voor de rechtspraak, Den Haag

### **Leeuw, F.L.**

#### *Lidmaatschappen*

- Bijzonder hoogleraar, *Universiteit Utrecht*. Leeropdracht: *Onderzoek van maatschappelijke effecten van overheidsbeleid*
- Voorzitter *VIDE* (beroepsvereniging voor toezichthouders, handhavers en inspecteurs)
- Lid Stichtingsbestuur 'Wetenschappelijk Onderzoek Openbaar Bestuur', NSOB
- Lid *Commissie Politie en Wetenschap*, Apeldoorn
- Lid *Adviesraad CBS Maatschappij en Economie*, Den Haag
- Lid *Raad van Advies NPO* Den Haag
- Adviseur *Wereldbank*, in het bijzonder het Operations Evaluation Department
- Lid Redactie *Evaluation*, Sage Publications
- Reviewer *American Journal of Evaluation*
- Lid redactie *Mens en Maatschappij*
- Lid *Inteval Working Group on Policy and Program Evaluation*

#### *Externe optredens*

- 15-16 januari 2004: Werkbezoek *Home Office*, Londen
- 27 januari 2004: *Vide Nieuwjaarslezing over de stand in het toezicht*, Den Haag
- 31 maart 2004: Organisatie CIROC-studiedag over *Criminele carrières in de georganiseerde misdaad*, Amsterdam (i.s.m. E.R. Kleemans)
- 19 april 2004: Lezing *De Toekomst van het beleidsonderzoek*. KNAW congres over De toekomst van de Sociologie, Amsterdam
- 12 mei 2004: Lezing *Reflecteren op 'onderzoek, beleid en kennis' inzake de VBTB-operatie*. Rijksacademie voor Financiën en Economie, Den Haag
- 15-17 mei 2004: Voordracht *Corporate recidivism and social science research*. 1st Key Issues Conference, Societies of Criminology, Parijs
- 27 mei 2004: Voorzitter middagsessie Workshop *Theoretische, empirische en praktische ontwikkelingen rondom Buurt en Opsporing*, NSCR, Leiden.
- 11 juni 2004: Lezing *There is no time to loose*. Congres *Succes in Control: sturing en control binnen overheidsorganisaties*, Congrescentrum De Galgenwaard, Utrecht
- 25 augustus 2004: Chair Session on Evaluation and Criminology, European Society of Criminology, Amsterdam.
- 25 augustus 2004: Lezing *Evaluation and Criminology*. European Society of Criminology, Amsterdam
- 8 september 2004: Voordracht *Seminar Handhaving en gedrag*, Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Erasmus Universiteit, Rotterdam

- 10-11 september 2004: Keynote *New public management: evaluating strategies*, Danish Evaluation Society: Kolding, Denmark.
- 17 september 2004: Lezing *Evaluation of organizational change in the public sector*, Congres New Public management 2004, Vrije Universiteit, Amsterdam
- 22 september 2004: Inleiding *Evaluatieonderzoek*, Kwaliteitscentrum Wetgeving, Den Haag
- 29-30 september 2004: European Evaluation Society (diverse activiteiten: chair/ discussant, panelist), Berlijn
- 8 oktober 2004: Lezing Seminar SISWO over *mogelijkheden en onmogelijkheden van onderzoek naar organisatiecriminaliteit*, Amsterdam
- 5 november 2004: Lezing *Theorieën over toezicht en effecten van toezicht*, NSOB, Den Haag
- 9-10 november 2004: Keynote *The evaluation of policies against crime in Europe*, University of Trento, Trento
- 30 november 2004: Lezing *Research syntheses en beleidsonderzoek*. Open Haard bijeenkomst, Vereniging voor Beleidsonderzoek, Utrecht.
- 9-10 december 2004: Keynote *Perspectives from organizational sociology and economic sociology*. Congres *Varieties of social capital*. University of Helsinki & Finnish Political Science Society, Helsinki

### **Mascini, P.**

#### *Lidmaatschappen*

- Lid kernredactie *Sociologie*
- Lid algemene redactie *Sociologische Gids*
- Lid kernredactie *Amsterdams Sociologisch Tijdschrift*
- Referent *Tijdschrift voor veiligheid en veiligheidszorg* (TVV)
- Lid klankbordgroepe *Handhaving in den brede*, project van het Expertisecentrum rechtshandhaving van het Ministerie van Justitie
- Lid beoordelingscommissie NSV-artikelprijs

#### *Externe optredens*

- 23 maart 2004: Lezing *De illusie van controle: een kritische beschouwing over het Nederlandse veiligheidsbeleid*, tijdens de module *Denken in toezichtarrangementen*, NSOB, Oud-Poelgeest
- 22-23 april 2004: Coördinatie van twee sessies over *Vreemdelingenbeleid*. Sociaal-Wetenschappelijke Studiedagen, Amsterdam
- 27 april, 2004: Organisatie seminar *Handhaving in den brede* van het Expertisecentrum rechtshandhaving van het Ministerie van Justitie, Den Haag
- 25-28 augustus 2004: Paperpresentatie *Punishing, Reforming, and Legalizing: Explaining Views on Crime Fighting*, tijdens de sessie *Punishment and Treatment: A Hybrid Approach*. Congres European Society of Criminology, Amsterdam

- 24 september 2004: Gastcollege *De uitvoeringspraktijk van de asielprocedure*. Interdisciplinair studiecentrum voor de bachelor gedrag en samenleving, Almere
- 24 november 2004: Gastcollege *Onderwerpen voor en beoordeling van Masterscripties*. Research seminar Master AOM, Rotterdam

**Moolenaar, D.E.G.**

*Lidmaatschap*

- Lid Externe Begeleidingscommissie *Herziening van het Budgetverdeelstysteem Nederlandse Politie*

*Externe optredens*

- 3 februari 2004: Presentatie *Prognosemodel Ministerie van Justitie*, WSB+, Ministerie van Justitie, Den Haag
- 26 februari 2004: Presentatie *Prognosemodel Ministerie van Justitie*, DG Rijksbegroting van het Ministerie van Financiën, Ministerie van Financiën, Den Haag
- 26 maart 2004: Presentatie *Prognosemodel Ministerie van Justitie*, Bestuursraad, Ministerie van Justitie, Den Haag
- 14 april 2004: Presentatie *Prognosemodel Ministerie van Justitie*, Controllersplatform van Ministerie van Justitie, Den Haag.
- 22 april 2004: Posterpresentatie *Prognosemodel Ministerie van Justitie*, WODC-lezing, Den Haag
- 3 juni 2004: Presentatie *Prognosemodel Ministerie van Justitie*, Sociaal en Cultureel Planbureau, Den Haag
- 17 juni 2004: Presentatie *Prognosemodel Ministerie van Justitie*, Congres Nederlandse Vereniging voor Criminologie, Den Haag
- 22 juni 2004: Presentatie *Prognosemodel Ministerie van Justitie*, Centraal Justitieel Incassobureau
- 27 augustus 2004: Presentatie *Prognosemodel Ministerie van Justitie*, Congres European Society of Criminology, Amsterdam
- 3 september 2004: Deelname aan expertmeeting over het gebruik van statistiek in de rechtszaal, Universiteit van Brabant, Tilburg
- 30 september 2004: Presentatie *Prognosemodel Ministerie van Justitie*, Strategienetwerk Directie Algemene Justitiële Strategie, Ministerie van Justitie, Den Haag
- 12 oktober 2004: Presentatie *Prognosemodel Ministerie van Justitie*, Centraal Planbureau
- 21 oktober 2004: Presentatie *Prognosemodel Ministerie van Justitie*, Raad voor de Rechtspraak, Den Haag

## Niemeijer, E.

### *Lidmaatschappen*

- Lid Begeleidingscommissie *Monitor Rechtsbijstand*
- Reviewer *Law and Policy*
- Deeltijd hoofddocent *Criminologie* VU, Amsterdam
- Lid Stichtingbestuur *Leerstoel Criminalistiek*
- Lid *SARO-programmacommissie*

### *Externe optredens*

- 28 april 2004: *Welke rol vervult rechtsbijstand bij de oplossing van problemen van burgers?* Lezing congres Raden voor Rechtsbijstand, Utrecht
- 27-30 mei 2004: Lezing *Court-based mediation in the Netherlands. Research, evaluation and future expectations.* Annual Meeting of the Law and Society Association, Chicago
- 17 juni 2004: Leider workshop *Praktijk van het criminaliteitsbeleid.* Congres Nederlandse Vereniging voor Criminologie, Den Haag
- 4 oktober 2004: Voorzitter workshop *Ethiek en notariaat.* Universiteit Leiden, Leiden
- 8 oktober 2004: Voorzitter expertmeeting *Reductie Transactiekosten bij schadeverhaal,* Den Haag

## Ooyen-Houben, M.M.J.

### *Lidmaatschappen*

- Lid externe begeleidingscommissie *Monitoring onderzoek amusementscentra,* Ministeries van EZ/VWS/Justitie, Den Haag
- Lid coördinatiepunt *Assessment en Monitoring nieuwe Drugs,* Ministerie van VWS, Staatstoezicht op de Volksgezondheid, Inspectie voor de Gezondheidszorg, Den Haag

### *Externe optredens*

- 14 mei 2004: *Quasi Compulsory Treatment in The Netherlands.* Panel European Approaches to the Quasi-Compulsory Treatment of Drug Dependent Offenders. Societies of Criminology 1st Key Issues Conference, Parijs
- 19 juli 2004: Lezing *A combined effort to combat XTC in The Netherlands – a scientific research project.* Second Technical Conference on Drug Control Research, UNODC/ONDCP, Wenen
- 25 augustus 2004: Round Table Sessie met prof. dr. F. Lösel, Universiteit van Erlangen, Nurnberg. Ministerie van Justitie, WODC, Den Haag
- 26 augustus 2004: *Quasi Compulsory Treatment in The Netherlands. Preliminary results of a literature review.* Peer reviewed panel *Punishment and Treatment: a hybrid approach.* 4th Annual Conference of the European Society of Criminology, Amsterdam



- 25-28 augustus 2004: Organisatie Workshop *Punishment and Treatment: a hybrid approach*. 4<sup>th</sup> Annual Conference of the European Society of Criminology, Amsterdam
- 16 september 2004: *Drug treatment as an alternative to imprisonment. The situation in The Netherlands*. Training Workshop *Alternatives to prison*, European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, Lissabon

### **Poot, C.J. de**

#### *Lidmaatschappen*

- Bestuurslid van de *Nederlandse Vereniging voor Criminologie* (NVK)
- Coördinator *Rational Choice Club* van de Onderzoeksschool Maatschappelijke Veiligheid
- Reviewer *Journal of Community and Applied Social Sciences*
- Reviewer *Journal of Language and Social Psychology*
- Reviewer (incidenteel) *Tijdschrift voor Criminologie*
- Lid onderzoeksnetwerk *Meet- en Analyseproblemen in de Criminologie (MAC)*
- Lid Begeleidingscommissie voor het onderzoek *DNA-wetgeving in rechtsvergelijkend perspectief* (Universiteit Leiden, Seminarium voor Bewijsrecht)

#### *Externe optredens*

- 28 januari 2004: Lezing *Het oplossen van misdrijven*. Symposium Dilemma's in de Opsporing, Den Haag
- 23 maart 2004: *Sociale Barrières*. Lunchlezing NSCR, Leiden
- 17 mei 2004: Lezing *Misdrijven reconstrueren: Over de waarde van informatie, de vorming van scenario's en het verankeren van een verhaal*. Themadag over tunnelvisie in de opsporing, Rechercheschool, Zutphen
- 17 juni 2004: Lezing *De invloed van sociale barrières op de locatiekeuze van daders*. Lustrumcongres Nederlandse Vereniging voor Criminologie, Den Haag
- 17 juni 2004: Voorzitter van de sessie *Opsporing en vervolging* van het Lustrumcongres Nederlandse Vereniging voor Criminologie, Den Haag
- 5 juli 2004: Lezing *The comprehensibility of court decisions*. Conference on Forensic Linguistics/Language and Law, Cardiff
- 8 juli 2004: Lezing *The rational offender under a CCTV-camera*. 14<sup>th</sup> annual conference of the European Association of Psychology and Law, Krakow
- 8 juli 2004: Lezing *Social boundaries and crime location choice*. 14<sup>th</sup> annual conference of the European Association of Psychology and Law, Krakow
- 26 augustus 2004: Lezing *Social Barriers and journeys to crime*. 4<sup>th</sup> annual conference of the European Society of Criminology, Amsterdam

- 13 oktober 2004: Lezing *Tunnelvisie in de opsporing*. Recherche vakmanschapsdag politieregio Zuid-Holland-Zuid, Dordrecht
- 13 oktober 2004: Lid forumdiscussie over *Dilemma's in de opsporing*. Recherche vakmanschapsdag politieregio Zuid-Holland-Zuid, Dordrecht

### **Rijn, A.S. van**

#### *Externe optredens*

- 22 april 2004: Lezing *Integratieladder*. Congres *Kennis voor ketens*, WODC, Den Haag
- 24 juni 2004: Presentatie *Integratieladder*. Conferentie *Indicators of Integration*, Londen

### **Siero, S.**

#### *Lidmaatschap*

- Lid Stuurgroep NWO *Netwerk van Netwerken*

### **Smit, P.R.**

#### *Lidmaatschappen*

- Lid begeleidingscommissie *Benchmarking in an International Perspective ECORYS-NEI*
- Gastdocent College *Criminologisch onderzoek op basis van bestaande databases*, Universiteit Leiden
- Gastdocent College *Criminologisch onderzoek op basis van bestaande databases VU*, Amsterdam
- Deeltijd hogeschooldocent *Informatica* aan de Haagse Hogeschool
- *Commissie van Advies voor de Statistieken van Rechtsbescherming en Veiligheid*

#### *Externe optredens*

- 25 maart 2004: Lezing *Criminal Justice Statistics in the Netherlands*. National Statistics User Consultation Conference, Belfast
- 21 april 2004: *Criminal Justice Statistics in the Netherlands*. Lezing voor een delegatie van het Ministerie van Justitie uit Estland, Den Haag
- 25 augustus 2004: Lezing *Detection rates, an international comparison*. ESC conference, Amsterdam
- 3 november 2004: Lezing *Crime Statistics, what do we need them for?* UNECE-UNODC meeting, Genève
- 4 november 2004: Discussant voor de sessie *Victim surveys by national statistical offices*. UNECE-UNODC meeting, Genève

**Tollenaar, N.***Externe optredens*

- 17 juni 2004: Lezing *Voorspellingen van recidive op basis van Justitiële Documentatie*. Congres Nederlandse Vereniging voor Criminologie, Den Haag
- 27 augustus 2004: Lezing *Population reconviction predictions for the Netherlands*. Congres European Society of Criminology, Amsterdam

**Verwers, C.***Externe optredens*

- 9 en 23 januari 2004: Expertmeetings over het begrip '*blijvend delict-gevaarlijkheid*' in het kader van project Peiling capaciteitsbehoefte long stay, Utrecht
- 17 juni 2004: *Dilemma's rond longstay-patiënten*, paperpresentatie Congres Nederlandse Vereniging voor Criminologie, Den Haag
- 17 juni 2004: Coördinator Werkgroep *Justitiële Interventies*, Congres Nederlandse Vereniging voor Criminologie, Den Haag

**Visser, Y.***Lidmaatschappen*

- Lid redactieadviescommissie *Illuster* (alumniblاد Universiteit Utrecht)
- Lid kerngroep *Juristen Amnesty International*

*Extern optreden*

- 8 oktober 2004: Organisatie expertmeeting *Reductie transactiekosten bij verhaal van schade*, m.m.v. Universiteit van Tilburg, Den Haag

**Voert, M.J. ter***Externe optredens*

- 24-26 maart 2004: *Paths to Justice in the Netherlands*. Paper presented at the 5<sup>th</sup> International LSRC Conference *Social exclusion: a role for law*, Cambridge
- 22 april 2004: Posterpresentatie *Geschilbeslechtingsdelta*. WODC-congres *Kennis voor ketens*, Den Haag
- 25 mei 2004: Lunchlezing *Geschilbeslechtingsdelta*. Directoraat generaal Wetgeving, Rechtspleging en Rechtsbijstand en Directie Voorlichting, Ministerie van Justitie, Den Haag
- 21 september 2004: Lunchlezing *Geschilbeslechtingsdelta*. Raad voor de Rechtspraak, den Haag
- 28 september 2004: Lezing *E-mediation*. Landelijk projectbureau mediation, Arnhem

- 7 oktober 2004: Lezing *Paths to Justice in the Netherlands*. Werkbezoek Schotse Ministerie van Justitie, Den Haag
- 4 november 2004: Lezing *Tendrapportage Notariaat*, Werkconferentie *Tendrapportage Notariaat*, Universiteit Leiden, Leiden
- 10 december 2004: *De kans op juridische problemen, oplossingsstrategieën en de waardering van juridische dienstverlening*. Presentatie tijdens de VSR-jaarvergadering 2004, Leiden

### **Wartna, B.S.J.**

#### *Externe optredens*

- 14 januari 2004: Lunchlezing *Recidivemonitor*. Directoraat generaal Preventie, Jeugd en Sancties en Dienst Justitiële Inrichtingen, Ministerie van Justitie, Den Haag
- 19 februari 2004: *Bekenden van Justitie*, lezing tijdens Studiedag Veelplegers, Novotel, Amsterdam
- 8 maart 2004: Lezing *Veelplegers*, expertmeeting, Directoraat generaal Preventie, Jeugd en Sancties, Hotel de Witte Raaf, Noordwijk
- 9 maart 2004: Presentatie *Recidive onder Ex-gedetineerden*, Directie Gevangeniswezen, Dienst Justitiële Inrichtingen, Nieuwersluis
- 22 april 2004: Posterpresentatie *Recidivemonitor*; WODC-congres *Kennis voor ketens*, Pulchri Studio, Den Haag
- 17 juni 2004: *Recidivemetingen en effecten van strafrechtelijke interventies*, presentatie, Haagse Hogeschool, Den Haag
- 28 augustus 2004: *The Dutch Offenders Index. Tracking Recidivism and studying Criminal Careers*, presentatie tijdens ESC-congres, Vrije Universiteit, Amsterdam
- 24 november 2004: *Bekenden van Justitie*, presentatie tijdens Nationale Veiligheidsdag, Nijkerk
- 2 december 2004: *De evaluatie van daderprogramma's*, hoorcollege criminaliteitsbeleid, vakgroep criminologie, Erasmus Universiteit, Rotterdam

### **Willemsen, F.**

#### *Lidmaatschappen*

- Lid begeleidingscommissie *Casusonderzoek eerwraak*, DJJ/COT
- Lid *Quality Group WoON*, Ministerie van VROM

### **Zorlu, A.**

#### *Extern optreden*

- 2 april 2004: Lezing *Recente immigranten op de arbeidsmarkt*. Symposium *Baanbrekende levenslopen Arbeidsmarktdynamiek in Nederland*, CBS, Den Haag

## Bijlage E

### Medewerkers (per 1-3-2005)

Prof. dr. F.L. Leeuw (Frans)	directeur
Mr. dr. E. Niemeijer (Bert)	plv. directeur
Mw. drs. R.M. Thole (Renske)	directiesecretaris (070) 370 74 02

#### **Bedrijfsbureau**

J.W. Hoogduijn (Jan)	hoofd
J.L. Krul (John)	controller
L.A. van den Ouden (Leo)	medewerker Personeel
Mw. J. Vruwink-Ilmer (Jacoline)	medewerker Financiën
R.H. de Wit (René)	medewerker Financiën
R. Aidala (Roberto)	medewerker

#### **Afdeling Criminaliteitspreventie, Slachtofferzorg, Jeugdbescherming en Sanctietoepassing (CRSA)**

Dr. S. Bogaerts (Stefan)	hoofd
Mw. A.M. Marhé (Aditi)	secretaresse (070) 370 76 17
A.A.M. Essers (Ad)	datamanager
Mw. V. den Hartogh (Vivian)	junior onderzoeker
Mw. drs. S. El Herbachi (Sediya)	junior onderzoeker
Mw. dr. C.H. de Kogel (Katy)	onderzoeker
Mw. dr. L.M. van der Knaap (Leontien)	onderzoeker
Dr. A. M. van der Laan (André)	onderzoeker
Drs. N. Tollenaar (Nikolaj)	junior onderzoeker
Mw. drs. C. Verwers (Carlijn)	junior onderzoeker
Drs. B.S.J. Wartna (Bouke)	onderzoeker

#### **Afdeling Regelgeving, Rechtspleging & Rechtsbijstand (RR&R)**

Mr. dr. E. Niemeijer (Bert)	hoofd
Mw. A.M. van der Spek (Miranda)	secretaresse (070) 370 70 93
Mw. drs. N.J. Baas (Nike)	onderzoeker
Dr. M.T. Croes (Marnix)	onderzoeker
Mw. mr. N. Dijkhoff (Nicolette)	datamanager
Mw. dr. J.G. van Erp (Judith)	onderzoeker
Drs. R.J.J. Eshuis (Roland)	onderzoeker
Drs. M.D. van Ewijk (Michael)	junior onderzoeker
Mw. drs. C.M. Klein Haarhuis (Carolien)	junior onderzoeker
Mw. drs. B. Krop (Berber)	junior onderzoeker
Mw. dr. M.J. ter Voert (Marijke)	senior onderzoeker

**Afdeling Rechtshandhaving (REHA)**

Dr. S. Bogaerts (Stefan)	hoofd
Dr. E.R. Kleemans (Edward)	plv. hoofd
Mw. A.M. Marhé (Aditi)	secretaresse (070) 370 76 17
Mr. R.J. Bokhorst (Roelof Jan)	onderzoeker
Dr. E.R. Kleemans (Edward)	senior onderzoeker
Drs. R.F. Kouwenberg (Ruud)	datamanager
Drs. E.W. Kruisbergen (Edwin)	junior onderzoeker
Mw. mr. M. van Nassou (Maïté)	junior onderzoeker
Mw. dr. C.J. de Poot (Christianne)	onderzoeker
Mw. drs. M. A. Verhoeven (Maite)	junior onderzoeker

**Afdeling Asiel & Migratie (ASMI)**

Dr. R.V. Bijl (Rob)	hoofd
Mw. A.M. van der Spek (Miranda)	secretaresse (070) 370 70 93
Mw. mr. E.M.T. Beenackers (Elise)	datamanager
Mw. dr. M.H.C. Kromhout (Mariska)	onderzoeker
Mw. dr. I. Kulu-Glasgow (Isik)	onderzoeker
Mw. drs. K. Munk (Karen)	junior onderzoeker
Dr. R.J.M. Neve (Rudie)	onderzoeker
Mw. drs. A.S. van Rijn (Annette)	onderzoeker
Dr. A. Zorlu (Aslan)	onderzoeker

**Afdeling Extern Wetenschappelijke Betrekkingen (EWB)**

Mw. drs. A.L. Daalder (Annelies)	hoofd
Mw. S.E.J. van Veen (Sonja)	secretaresse (070) 370 70 51
Dr. F. Beijaard (Frans)	projectbegeleider
Mw. drs. A. ten Boom (Annemarie)	projectbegeleider
Drs. W.C.A.M. Dessart (Wil)	projectbegeleider
Mw. X.N. van Diest (Xenia)	projectmedewerker
Mw. mr. E.C. van Ginkel (Corine)	projectbegeleider
Mw. mr. W.M. de Jongste (Willemien)	senior projectbegeleider
Drs. M. Kruissink (Maurits)	projectbegeleider
Mw. A.I. Ledda-van der Meché (Angelique)	projectmedewerker
Mw. dr. M. van Ooyen-Houben (Marianne)	projectbegeleider
Dr. G.F.M. Straten (Geert jan)	projectbegeleider
Dr. H.C.J. van der Veen (Henk)	projectbegeleider
Mw. mr. Y. Visser (Youetta)	projectbegeleider
Drs. F. Willemsen (Frank)	senior projectbegeleider

**Afdeling Statistische Informatievoorziening en Beleidsanalyse (SIBa)**

Dr. ir. R. Choenni (Sunil)	hoofd (per 1-4-2005)
Mw. R. Schwager (Ruby)	secretaresse (070) 370 64 66
J.W. Alblas (Wim)	medewerker beleidsinformatie
Mw. drs. M. Blom (Martine)	medewerker beleidsinformatie
Mw. M. Brouwers (Marisca)	medewerker beleidsinformatie
Drs. M. Folkeringa (Mickey)	medewerker beleidsinformatie
Mw. M. van Gammeren (Mirjam)	medewerker beleidsinformatie
P.P.J. Groen (Peter Paul)	medewerker beleidsinformatie
Drs. W. van der Heide (Wieger)	senior medewerker
Drs. G.L.A.M. Huijbregts (Ger)	senior medewerker
L.K. de Jonge (Laurens)	medewerker beleidsinformatie
Dr. E.C. Leertouwer (Erik)	senior medewerker
Drs. R.F. Meijer (Ronald)	senior medewerker
Mw. dr. D.E.G. Moolenaar (Debora)	senior medewerker
Drs. P.R. Smit (Paul)	senior medewerker
Dr. H. van de Velden (Henk)	medewerker beleidsinformatie

**Afdeling Documentaire Informatievoorziening (DIV)**

Ing. W. den Boer (Wim)	wnd. hoofd
Mw. drs. M.A.V. Klein-Meijer (Marianne)	adviseur
Mw. A. Eind (Astrid)	secretariaatsmedewerker (070) 370 65 54
A. Arendse (Adriaan)	eindredacteur elektronische media
Mw. drs. A.H. Baars-Schuyt (Adriënne)	coördinator onderzoeksdatabase
R.G.H. van Kaam (Ron)	communicatieadviseur
Mw. drs. M.J. Kok (Marita)	documentair informatiespecialist
Mw. K.A. van Leeuwen-Burow (Karla)	documentalist Victimology Website
Mw. M.H. Moene (Marianne)	documentair informatiespecialist
Mw. drs. V.C. Morgenstern (Veerle)	documentair informatiespecialist
C.J. van Netburg (Hans)	eindredacteur elektronische media
Mw. drs. M.P.C. Scheepmaker (Marit)	hoofdredacteur Justitiële verken- ningen
Mw. P.H.T. Secherling (Pauline)	documentair informatiespecialist
H.J.J. Simons (Huub)	coördinator publicaties
Mw. D.J. Snijder-van der Giessen (Dorien)	documentair informatiespecialist
Mr. drs. P.B.A. ter Veer (Peter)	redacteur Justitiële verkenningen

# Bijlage F

## Organisatie

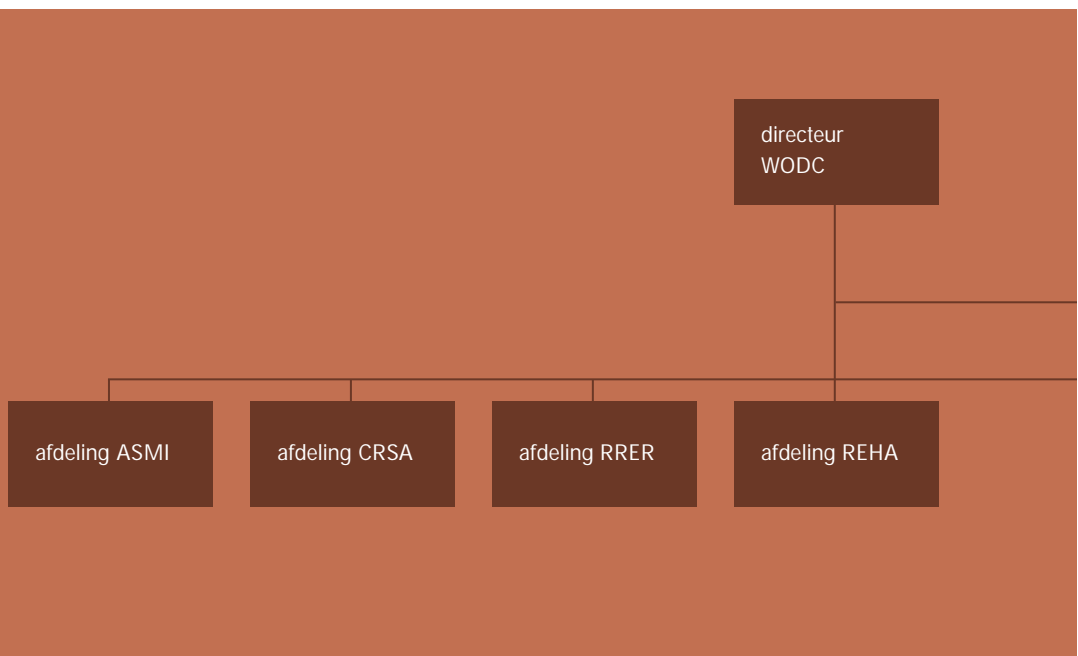
### Managementteam 2005

Directeur WODC  
Prof. dr. F.L. Leeuw  
(070) 370 65 56  
f.leeuw@minjus.nl

Hoofd afdeling Regelgeving, Rechtspleging & Rechtsbijstand (RR&R)  
(tevens plv. directeur WODC)  
Mr. dr. E. Niemeijer  
(070) 370 75 56  
e.niemeijer@minjus.nl

Hoofd afdeling Asiel & Migratie (ASMI)  
Dr. R.V. Bijl  
(070) 370 77 68  
r.v.bijl@minjus.nl

Hoofd afdeling Criminaliteitspreventie, Slachtofferzorg, Jeugdbescherming  
en Sanctietoepassing (CRSA)  
Dr. S. Bogaerts  
(070) 370 69 32  
s.bogaerts@minjus.nl





Hoofd afdeling Rechtshandhaving (REHA)

Dr. S. Bogaerts  
(070) 370 69 32  
s.bogaerts@minjus.nl

Hoofd afdeling Extern Wetenschappelijke Betrekkingen (EWB)

Mw. drs. A.L. Daalder  
(070) 370 74 75  
a.daalder@minjus.nl

Hoofd afdeling Statistische Informatievoorziening en Beleidsanalyse (SIBa)

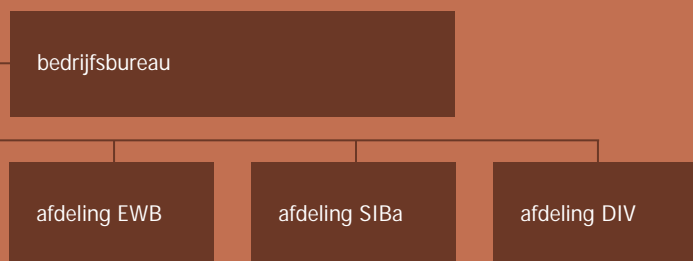
Dr. ir. R. Choenni  
(070) 370 61 63  
r.choenni@minjus.nl

Hoofd afdeling Documentaire Informatievoorziening (DIV)

Ing. W. den Boer (wnd.)  
(070) 370 74 91  
w.den.boer@minjus.nl

Hoofd Bedrijfsbureau

J.W. Hoogduijn  
(070) 370 61 37  
j.w.hoogduijn@minjus.nl





## Colofon

Algemeen secretariaat  
(070) 370 65 61  
wodc@minjus.nl

WODC op internet  
www.wodc.nl

Algemeen e-mailadres  
wodc@minjus.nl

Bezoekadres  
Koninginnegracht 19, Den Haag

Postadres  
Postbus 20301, 2500 EH Den Haag

Communicatie en Public Relations  
R.G.H. van Kaam  
(070) 370 68 19  
r.van.kaam@minjus.nl

Redactie Justitiële verkenningen  
Drs. M.P.C. Scheepmaker  
hoofdredacteur  
(070) 370 71 47  
m.scheepmaker@minjus.nl

WODC Informatiedesk (de 'Infodesk')  
Statistische en documentaire informatie  
(070) 370 65 53 (werkdagen van 09.00-13.00)  
wodc-informatiedesk@minjus.nl

Fotografie  
Roberto Aidala: omslag, p. 7, 40, 48 en 60  
Jean Pierre Jans/Hollandse Hoogte: p. 12  
Friso Spoelstra/Hollandse Hoogte: p. 20  
Patrick Post/Hollandse Hoogte: p. 23  
Ewa Ahlin/Hollandse Hoogte: p. 28